

Opinion:

Undersøkelse om svart arbeid 2016

Gjennomført for Skatteetaten og Samarbeid mot svart økonomi

24.06.2016

Reidar Dischler

Bakgrunn

OPPDRA GSGIVER

Skatteetaten

Jon Arild Ruud/Karl Børre Reite

METODE

Intervjuene er gjennomført i Norstats befolkningspanel – et panel med ca. 80 000 medlemmer.

FORMÅL

Kartlegge holdninger og kunnskap om svart arbeid

MÅLGRUPPE

Norges befolkning 18 år og eldre

GJENNOMFØRING

Feltarbeidet er gjennomført i perioden 20. mai til 8. juni 2016

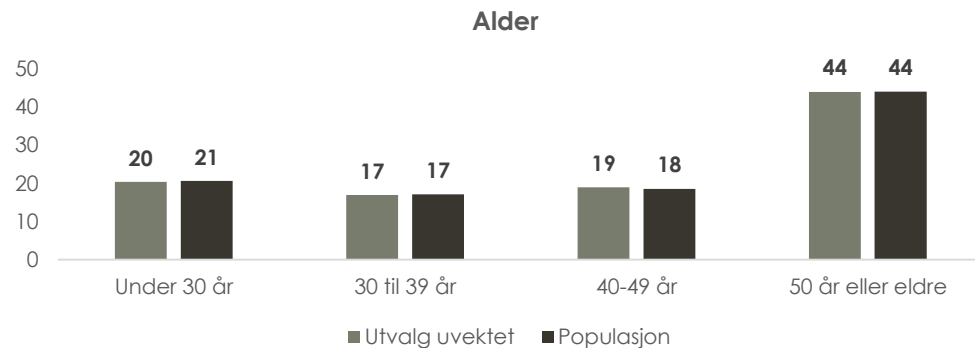
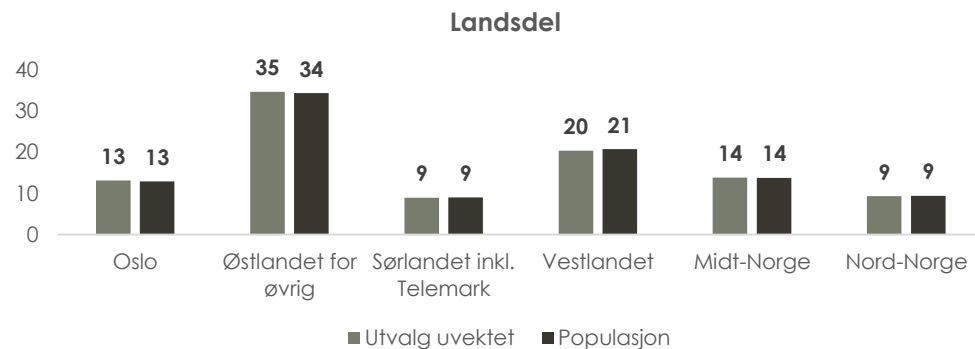
UTVALG

Totalt er det gjennomført 2007 intervju. Resultatene er vektet på kjønn, alder og geografi

Om utvalget

I utvalget er det 64 prosent som er sysselsatt. I populasjonen 18 år eller eldre er det 66 prosent som er sysselsatt.

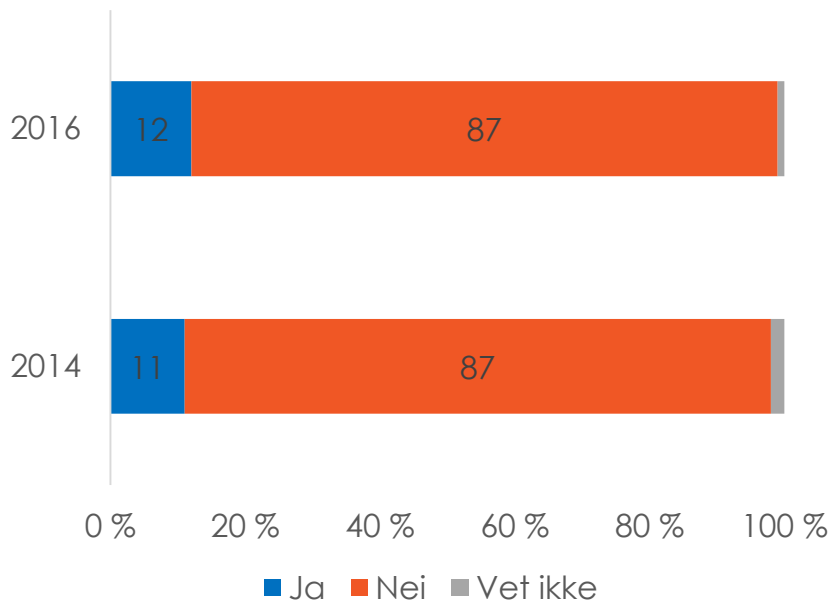

Bruk av anbudstjenester

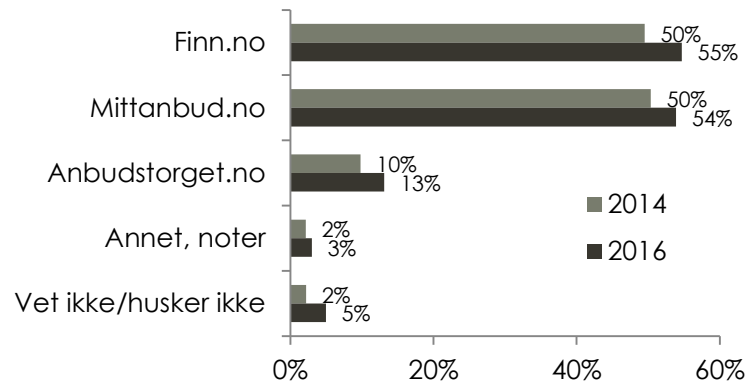
Bruk av anbudstjenester

Har du i løpet av de siste to årene kjøpt håndverkertjenester via anbudstjenester på nett (slik som finn.no, mittanbud.no, anbudstorget.no m.fl.)?

Hvilken anbudstjeneste på nett har du benyttet de siste to årene? (Flere svar mulig) (n=234 - de som har kjøpt via anbudstjenester på nett)

- Andelen som benytter anbudstjenester på nett er stabil sammenlignet med 2014
- Blant de som benytter slike tjenester, er det finn.no og mittanbud.no som er mest benyttet

Kjøp av svart arbeid

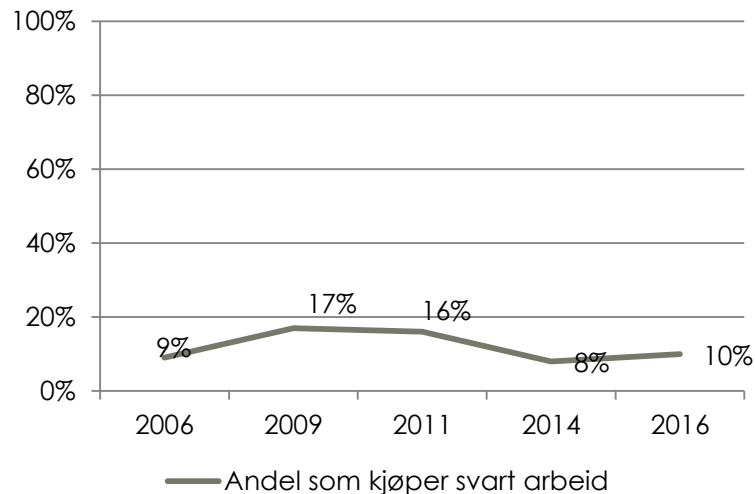
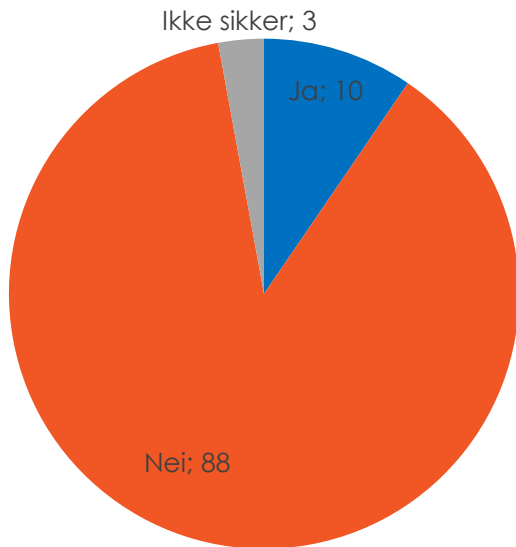
Sammendrag – kjøp av svart arbeid

- På direkte spørsmål, uten en definisjon av svart arbeid, er det 10 prosent som svarer at de har kjøpt svart arbeid de siste to årene
- I 2014 var det 8 prosent som sa det samme, mens det i 2009 var 17 prosent og i 2011 16 prosent
- Dersom vi legger til de som sier de har kjøpt svart arbeid når de blir presentert for definisjonen av svart arbeid, er andelen som kjøper svart 14 prosent
- Tilsvarende tall i 2014 var 11 prosent og i 2009 og 2011 hhv. 23 og 20 prosent

Trend flater ut

Har du i løpet av de to siste årene kjøpt svart arbeid?
(n=2007)

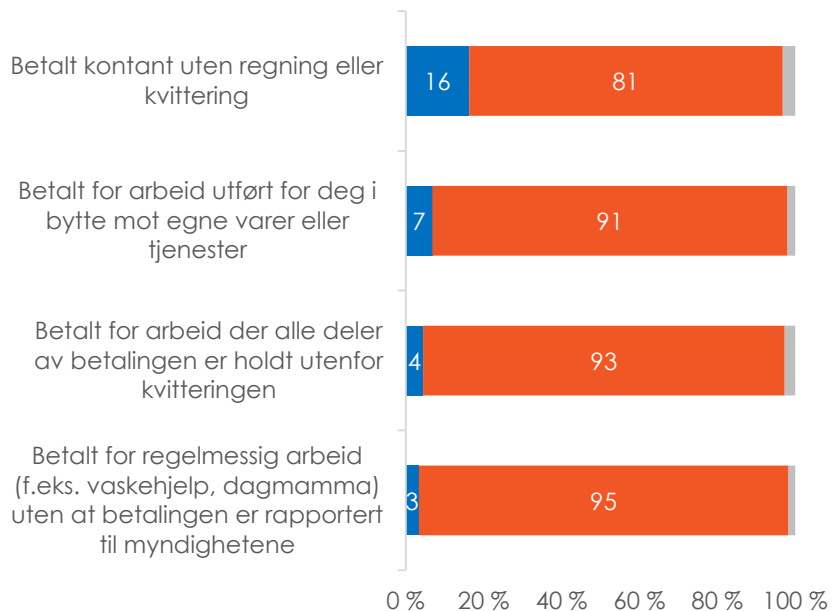
- 10 prosent sier de har kjøpt svart arbeid i løpet av de siste to årene, mens det var 8 prosent som svarte det samme for to år siden
- Årets måling viser et lavere nivå enn målingene i 2009 og 2011. Om årets resultat er et uttrykk for en utflating eller om trenden har snudd er vanskelig å slå fast

Betalt kontant uten kvittering

Har du betalt på noen av følgende måter for arbeid utført for deg i løpet av de siste to årene? (n=2007)

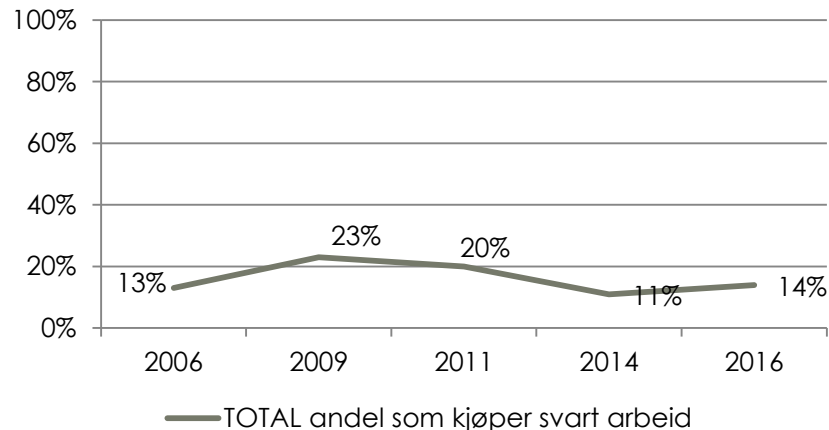
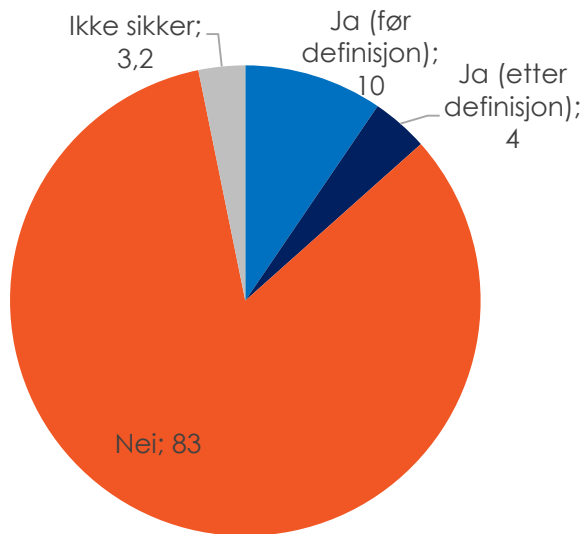

- For to år siden var det 13 prosent som svarte at de hadde betalt kontant uten regning eller kvittering mens det i år er 16 prosent
- Det er en signifikant økning, men vi skal ikke overvurdere forskjellen på 3 poeng all den tid de andre tre forholdene det er spurt om i dette spørsmålet er på identiske nivå med undersøkelsen i 2014

Total andel svart kjøp

Svart arbeid kan være "arbeid" som du betaler for kontant uten regning eller kvittering; arbeid der deler av betalingen holdes utenfor eller dersom noen jobber regelmessig for deg uten at dere oppgir betalingen til skattemyndighetene". Ut fra denne definisjonen, tror du at du har kjøpt svart arbeid i løpet av de to siste årene? (n=2007)

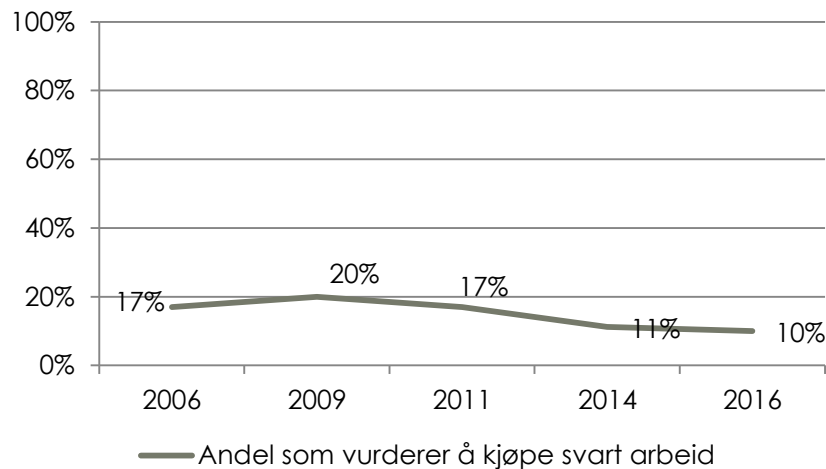
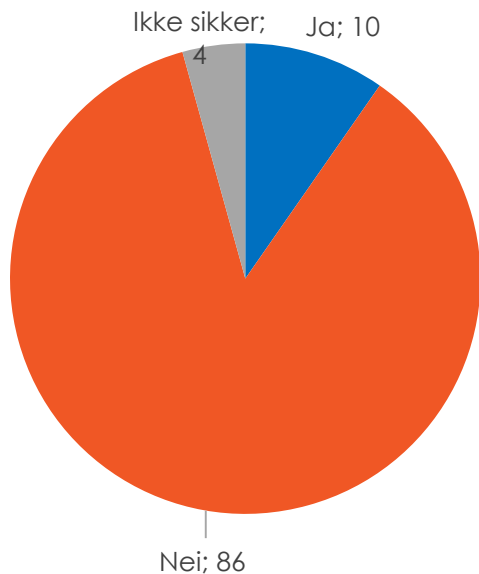

- 10 prosent svarte at de hadde kjøpt svart arbeid uten noen videre definisjon av hva svart arbeid er
- Av de som opprinnelig svarte at de ikke har kjøpt svart arbeid, eller ikke vet om de har kjøpt svart, er det 4 prosent som sier de har kjøpt svart når de får en definisjon på svart arbeid
- Totalt er det 14 prosent som har kjøpt svart, noe som er en svak oppgang fra 2014, men like fullt på et lavere nivå enn i 2009 og 2011

Vurderer å kjøpe svart

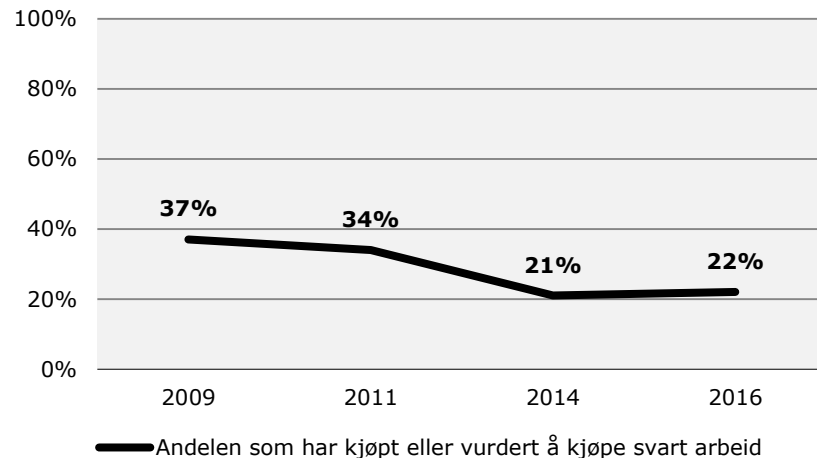
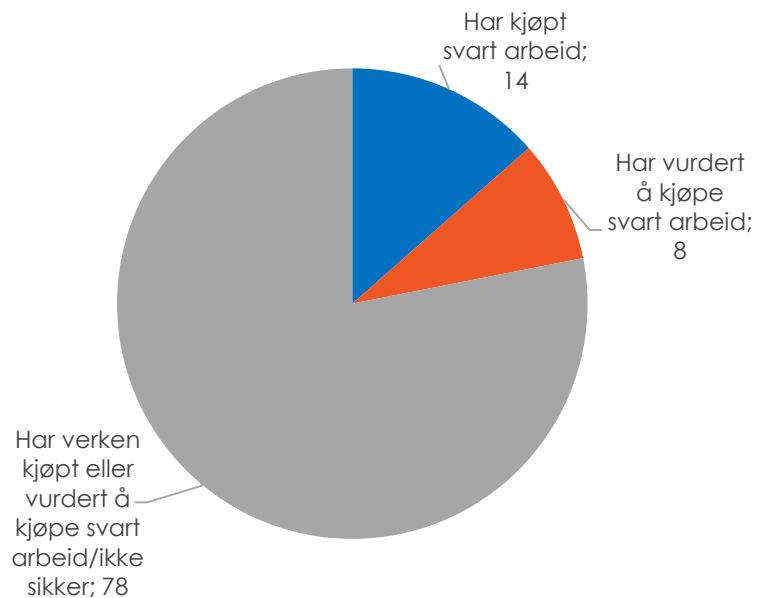
Har du i løpet av de to siste årene vurdert å kjøpe svart arbeid? (n=1736 – de som ikke har kjøpt svart arbeid)

- Blant de som ikke har kjøpt svart arbeid, er det 10 prosent som har vurdert å gjøre det i løpet av de siste to årene
- Denne andelen er på linje med 2014, men en halvering siden 2009

Har kjøpt eller vurdert å kjøpe svart

Andeler som har kjøpt svart arbeid, vurdert å kjøpe svart arbeid eller ikke kjøpt eller vurdert å kjøpe.

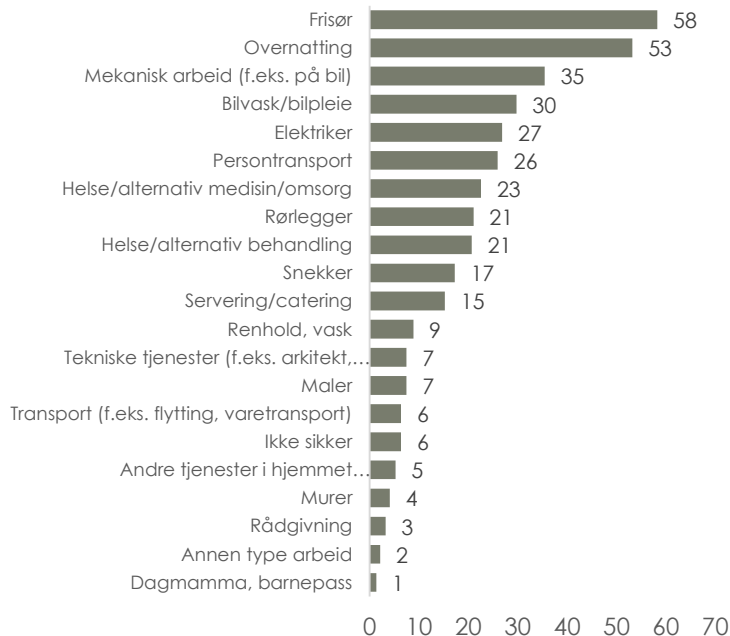

- 22 prosent har enten kjøpt eller vurdert å kjøpe svart arbeid de siste 2 årene
- Andelen er på nivå med 2014, men godt under nivåene i 2009 og 2011

Kjøp av tjenester og kjøp av svart arbeid

Har du kjøpt noen av følgende i løpet av de siste to årene?(n=2007)

Har/har ikke kjøpt svart arbeid blant de som har kjøpt en eller flere tjenester siste 2 årene (n=1880)

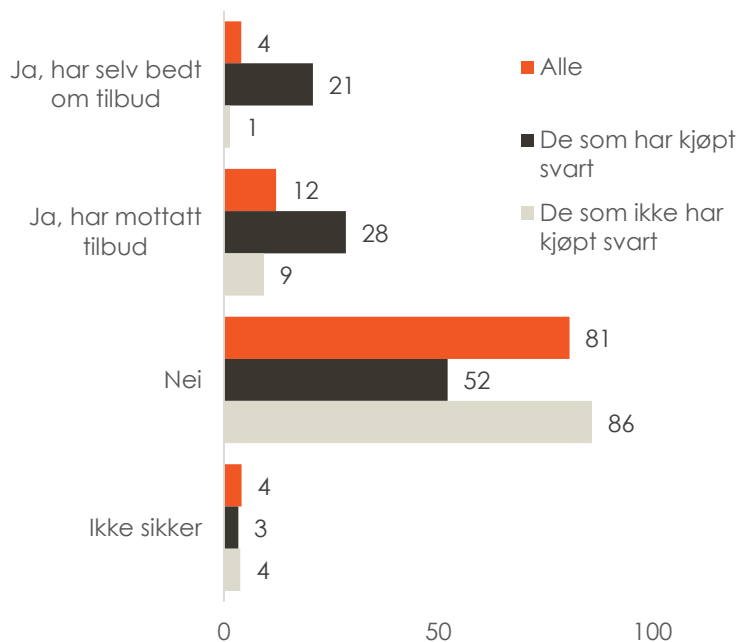

- 94 prosent har kjøpt en eller flere av tjenestene som er vist i figuren til venstre
- Av disse, som faktisk har vært i markedet for disse tjenestene, er det 14 prosent som har kjøpt svart
- I 2014 var tilsvarende tall 13 prosent, mens det i 2011 var 23 prosent
  - Merk at listen over tjenester vi spør om er revidert og utvidet i 2016. I og med at den inneholder flere tjenester blir basen for spørsmålet om man har kjøpt/ikke kjøpt svar større

Tilbud om svart arbeid

Har du i løpet av de to siste årene selv bedt om – eller fått tilbud om kjøp av svart arbeid (uten å be om det)? (n=2007)

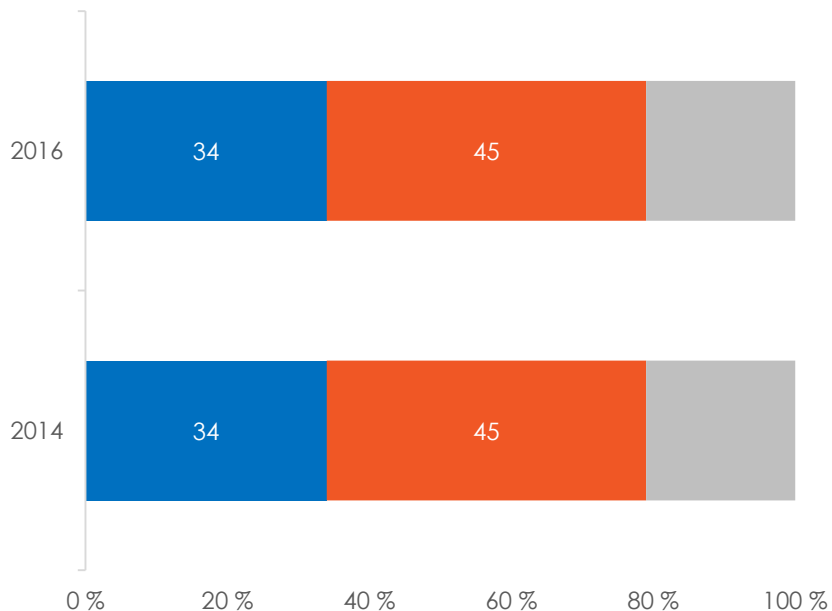

- 4 prosent har selv bedt om tilbud å kjøpe svart, men blant de som har kjøpt svart er det 21 prosent som ba om tilbud om nettopp det
- Blant de som ikke har kjøpt svart, er det 1 av 10 som har fått tilbud om det
- At halvparten av de som har kjøpt svart verken har bedt om det eller fått tilbud uoppfordret, kan indikere at svart betaling hele tiden var underforstått
- Sammenlignet med 2014, er det ingen store forskjeller på dette spørsmålet

Kjenner til at andre kjøper svart

Kjenner du noen i din familie, kollegaer, naboer, venner eller andre som i løpet av de siste to årene har kjøpt svart arbeid?(n=2007)

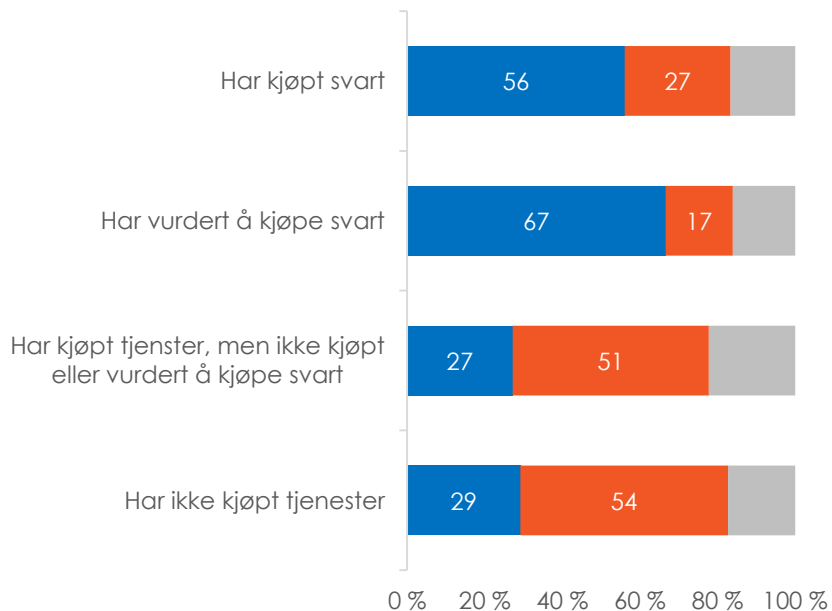

- 34 prosent kjenner andre som har kjøpt svart, et nivå som er identisk med 2014
- Sammenlignet med 2011 og tidligere er det imidlertid på et langt lavere nivå
  - I 2011 var det 45 prosent som kjente andre som hadde kjøpt svart arbeid, mens tilsvarende i 2009 og 2006 var hhv. 43 og 45 prosent

Kjenner til at andre kjøper svart

Kjenner du noen i din familie, kollegaer, naboer, venner eller andre som i løpet av de siste to årene har kjøpt svart arbeid?(n=2007)

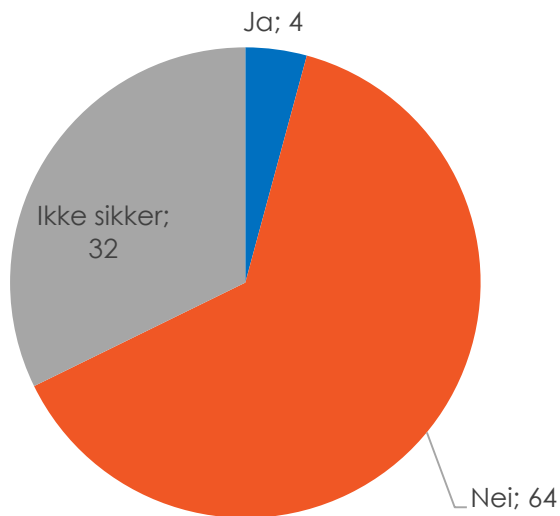
- De som har kjøpt svart eller vurdert å kjøpe svart arbeid, kjenner i større grad andre som har kjøpt svart enn tilfeller er for de som ikke har kjøpt eller vurdert å kjøpe svart arbeid

Trygd og svart arbeid

Har noen av personene du har kjøpt svart arbeid fra i løpet av de to siste årene, mottatt trygd mens de arbeidet for deg?(n=271 – de som har kjøpt svart)

- 4 prosent av de som har kjøpt svart arbeid siste to årene er kjent med at den som utførte arbeidet mottar trygd

Type svart arbeid og kjøpskanal

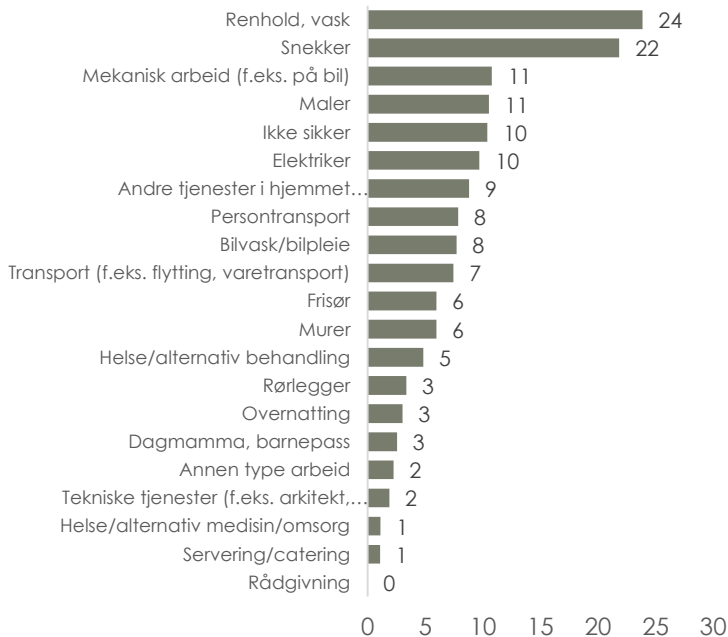
Sammendrag – Type svart arbeid og kjøpskanal

- Renhold og snekkerarbeid er det mest vanlige å kjøpe svart
- Transporttjenester er tredje mest vanlig – 13 prosent har kjøpt persontransport og/eller varetransport svart
- Kjøp fra privatpersoner er det vanlige – 78 prosent er kjøpt fra private, mens 15 prosent er kjøpt fra firma
- Svart arbeid formidles i stor grad via kjente – seks av ti oppgir dette som kanal for formidling av svart arbeid
  - Sosiale medier og anbudstjenester på nett, oppgis begge som kanal av 6 prosent av de som har kjøpt svart

Mange kjøper transport svart

Hva har du kjøpt svart de to siste årene?(n=271 – de som har kjøpt svart arbeid)

- Renhold og snekker er de mest vanlige tjenestene å kjøpe svart
- Transport er delt i to ulike alternativ, med både persontransport og annen transport
  - 13 prosent har kjøpt enten en eller begge formene for transporttjenester og med det er transporttjenester den tredje mest kjøpte tjenesten blant de som handler svart

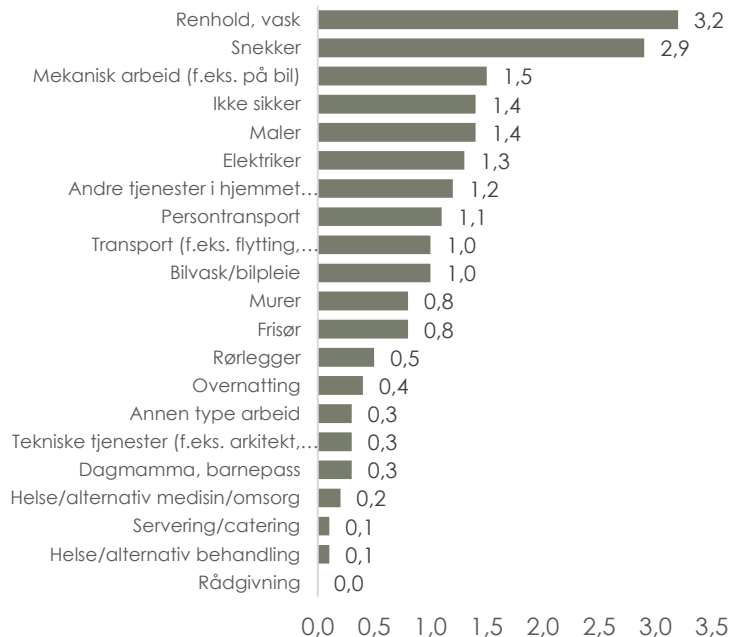

Listen over type svart arbeid vi spør om er utvidet/endret fra tidligere undersøkelser og man skal derfor være forsiktig med sammenligninger over tid

Andel av befolkningen som kjøper svart

Hva har du kjøpt svart de to siste årene?(n=2007)

- Av befolkningen totalt (18 år eller eldre) er det 3 prosent som har kjøpt renhold eller snekkerarbeid svart siste 2 år.

Listen over type svart arbeid vi spør om er utvidet/endret fra tidligere undersøkelser og man skal derfor være forsiktig med sammenligninger over tid

Kjøpt svart renhold, transport og snekkerarbeid

Har du kjøpt noen av følgende i løpet av de siste to årene? / Hva har du kjøpt svart de to siste årene?

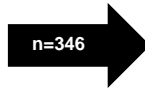
Totalt er det **9 prosent** som har kjøpt renholdstjenester

Av disse er det **23 prosent** som har kjøpt renholdstjenesten svart

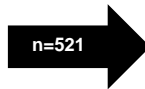
Totalt er det **17 prosent** som har kjøpt snekkerarbeid

Av disse er det **11 prosent** som har kjøpt snekkerarbeid svart

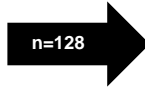
Totalt er det **26 prosent** som har kjøpt persontransport

Av disse er det **3 prosent** som har kjøpt persontransport svart

Totalt er det **6 prosent** som har kjøpt annen transport

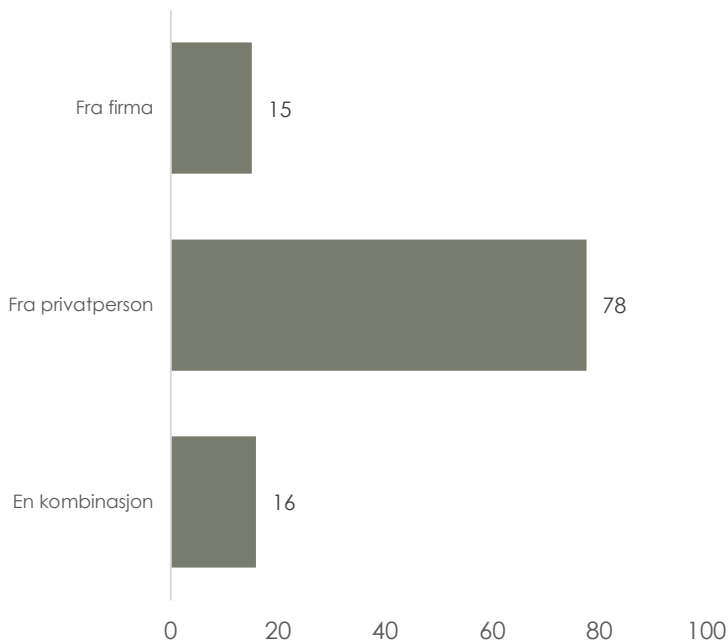

Av disse er det **7 prosent** som har kjøpt annen transport svart

Kjøper svart fra privatpersoner

Kjøpte du følgende svart fra et firma eller fra en privatperson? (n=243 – de som har spesifisert hvilken type arbeid de har kjøpt svart)

- 78 prosent av de som har spesifisert hvilken tjeneste de har kjøpt svart, har kjøpt svart fra privatpersoner
- 15 prosent har kjøpt fra et firma, men 16 prosent oppgir at det er en kombinasjon av de to

Samme respondent kan ha kjøpt flere tjenester svart, der noen tjenester er kjøpt fra firma og andre er kjøpt fra privatpersoner og/eller en kombinasjon. Summen er derfor over 100 i og med at samme respondent kan telle i flere svaralternativ.

Kontakt via kjente

På hvilke(n) måte(r) kom du i kontakt med dem som tilbød svart arbeid? (n=271 de som har kjøpt svart)

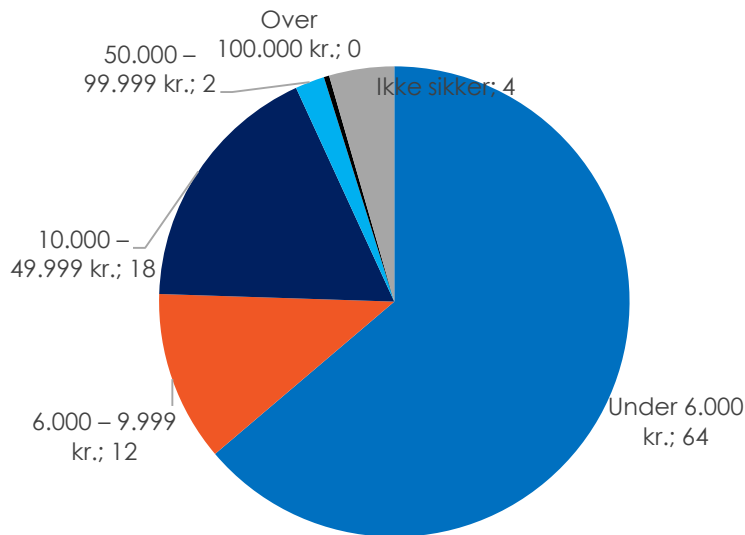
- Den klart vanligste kanalen for å komme i kontakt med de som utførte svart arbeid er via bekjente
- Sosiale medier og anbudstjenester er til en viss grad kanaler for kjøp av svart arbeid, men i langt mindre grad en sosialt nettverk

Kjøper for under 6000

Kan du anslå hvor mye du i løpet av de to siste årene har brukt på svart arbeid?(n=271 de som har kjøpt svart)

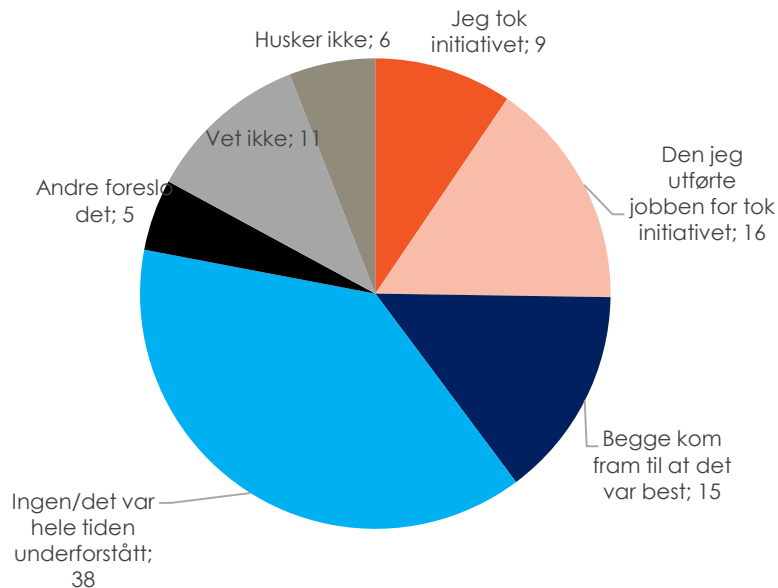

- 64 prosent av de som har kjøpt svart, har brukt under 6000 kroner
  - Tilsvarende i 2014 var 52 prosent
- Mindre enn 1 prosent har brukt over 100 000 kroner
- Det er mest vanlig at svart arbeid gjøres opp kontant
  - 87 prosent benyttet kontant betaling
  - 13 prosent betalte via bank
  - 11 prosent gjorde opp ved bytte av tjenester

Hvem tar initiativet?

Hvem tok initiativet til at betalingen skulle være svart?
Hvis du har utført svart arbeid flere ganger, svar ut fra sist gang du gjorde det. (n=271 de som har kjøpt svart)

- I 40 prosent av tilfellene er det en av partene (kjøper eller selger) eller begge som tar initiativ til at arbeidet skal være svart
- Like vanlig er det at det er underforstått at arbeidet skal utføres svart (38 prosent)

Pris viktigst

Hva er de(n) viktigste begrunnelsen for at du kjøper svart arbeid? (n=271 de som har kjøpt svart)

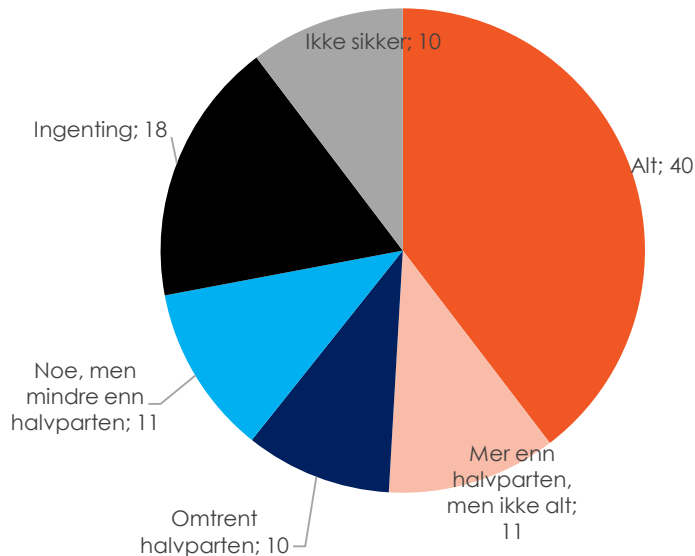

- At prisen blir lavere er den vanligste grunnen til å velge svart betaling
- At det er en bekjent som utførte arbeidet er også en viktig årsak, og underbygger at svart arbeid i privatmarkedet i stor grad skjer blant venner og kjente i og med at kontakt i stor grad formidles via sosiale nettverk
- Det er også verdt å merke seg at en av to som har kjøpt svart, opplever at det ikke var mulig å få arbeidet utført hvitt

De fleste ville gjort noe selv om det var hvitt

Tenk på det arbeidet du har kjøpt svart i løpet av de siste to årene. Omtrent hvor mye av dette arbeidet hadde blitt utført hvis du ikke hadde kunnet kjøpe arbeidet svart?
(n=271 de som har kjøpt svart)

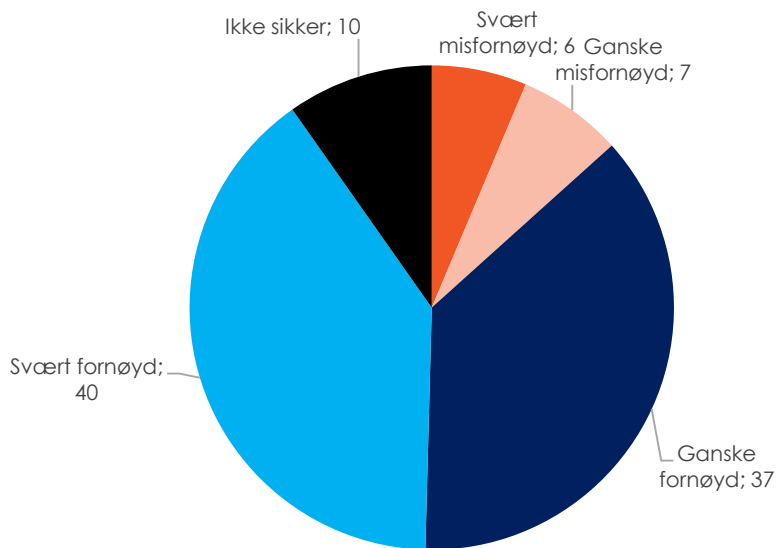

- Dersom det ikke var mulig å utføre arbeidet svart, ville 4 av 10 likevel utført jobben
- Ytterligere 11 prosent ville gjennomført mer enn halvparten av jobben, mens 18 prosent ikke ville utført noe av arbeidet

Fornøyd med svart arbeid

Hvor fornøyd eller misfornøyd er du generelt sett med ditt kjøp av svart arbeid? (n=271 de som har kjøpt svart)

- En stor del av kjøperne (77 prosent) er fornøyd med arbeidet som er gjort svart
  - Det er på nivå med 2014 da det var 81 prosent som svarte det samme (forskjellen er ikke signifikant)

Holdninger

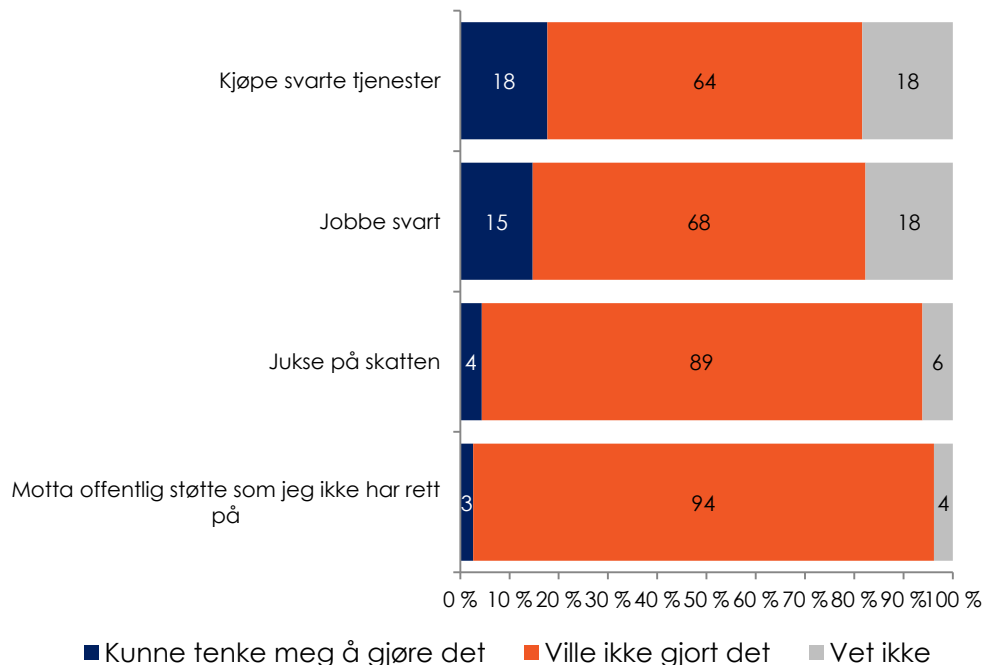
Sammendrag – Holdninger

- De som kjøper svart har andre holdninger enn de som ikke kjøper svart
- På samtlige forhold det er spurt om relatert til holdninger, er det forskjell på de som har kjøpt og de som ikke har kjøpt svart
- Over halvparten av befolkningen (55 prosent) ville handlet mindre med et selskap dersom de fikk vite at selskapet flyttet overskudd til det landet der skatten er lavest, selv om dette skjer fullt lovlig

Hvordan ville du handlet?

Hvordan tror du at du ville handlet hvis du sto overfor følgende problemstillinger?
Kunne du tenke deg å gjøre det eller ville du ikke gjort det?
(n=2007)

- Med unntak av å motta offentlig støtte man ikke har krav på, er det større andeler menn enn kvinner som kunne tenke seg å gjøre de ulike forholdene
- Å kjøpe og selge svart er mer aktuelt for yngre enn for eldre
- Det motsatte er tilfelle når det gjelder å jukse på skatten, som de eldre kan tenke seg i større grad enn yngre

Hvordan ville du handlet?

? Tenk deg en situasjon der et stort, internasjonalt selskap som du kjøper varer/tjenester fra generer overskudd i flere ulike land, blant annet i Norge, men med regnskapstekniske metoder helt lovlig flytter overskuddet til det landet der skatten er lavest. Dersom du fikk vite om dette, tror du det ville påvirke din handel med selskapet?
(n=2007)

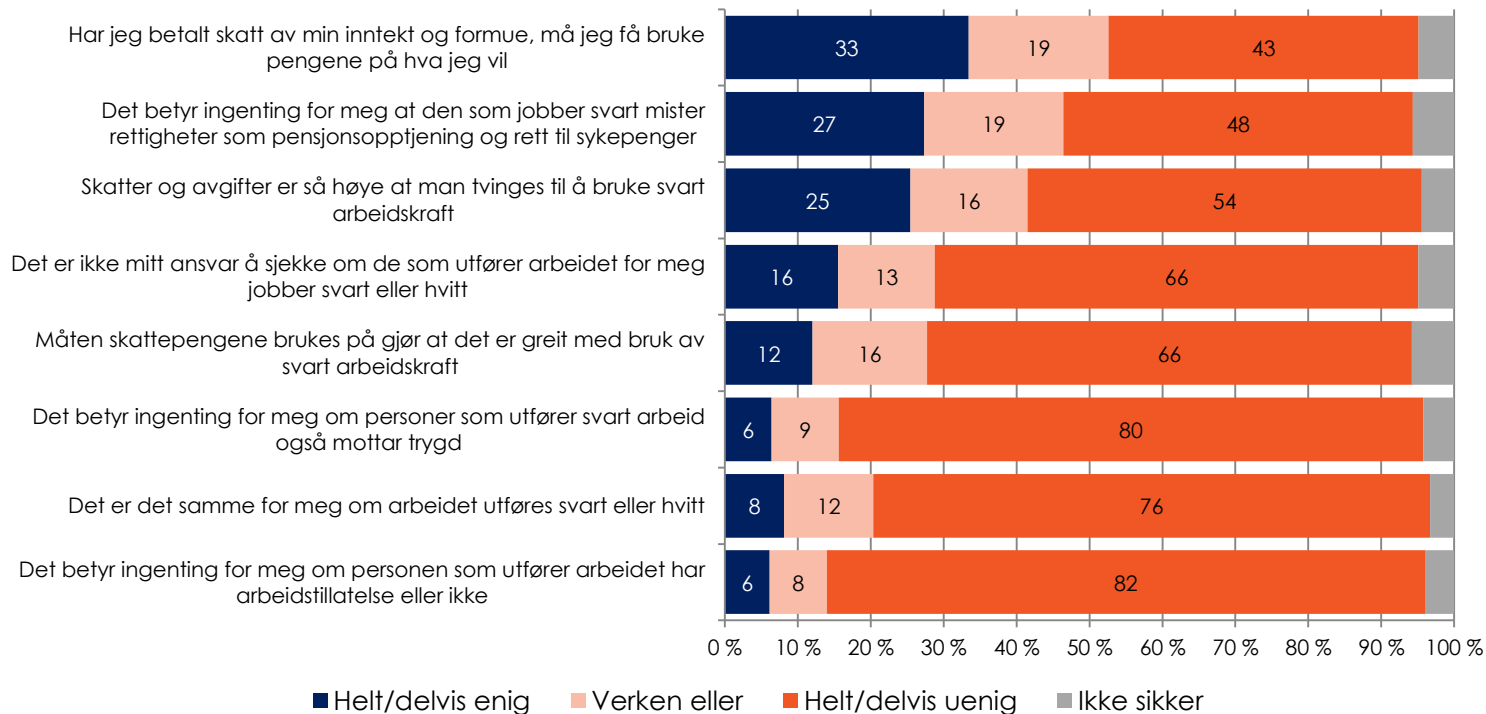

- Over halvparten ville handlet mindre med et selskap dersom de fikk kunnskap om at selskapet flytter overskudd til land der skatten er lavest
- Menn mener i større grad enn kvinner at det ikke vil påvirke deres handling
  - 22 prosent menn svarer at det ikke ville påvirket, mot 11 prosent blant kvinner. Kvinner på sin side svarer i større grad at de ikke er sikre på hvordan de ville handlet
- Yngre under 30 år svarer i større grad enn de som er 60 eller eldre at de ikke ville bli påvirket
- Den eldste gruppen ville i større grad enn de under 50 år handlet mindre
- De som er fagorganisert ville handlet mindre med selskapet sammenlignet med de som ikke er fagorganisert (62 mot 48 prosent), mens sistnevnte gruppe i større grad ikke ville blitt påvirket av opplysningen (20 mot 14 prosent)

Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

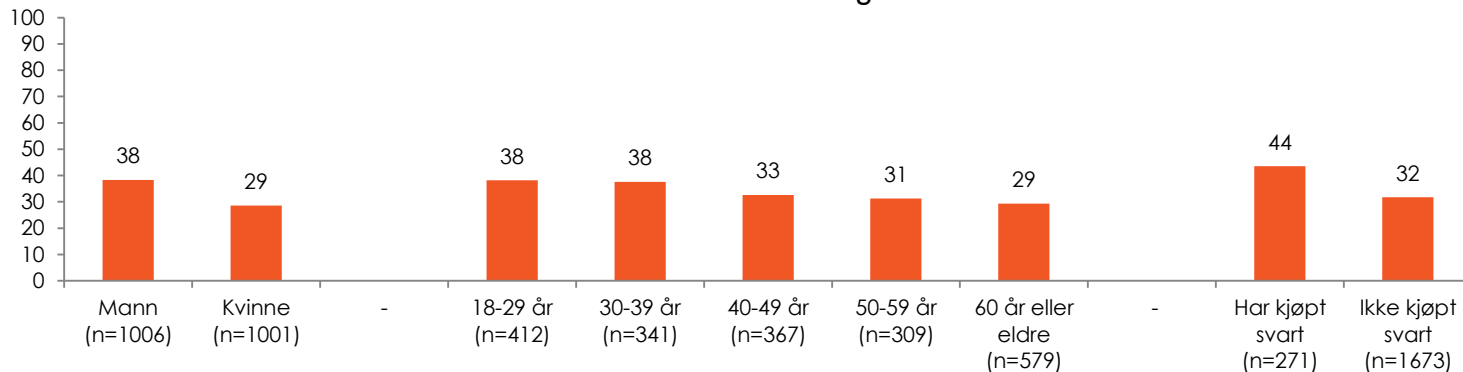
I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under? (n=2007)

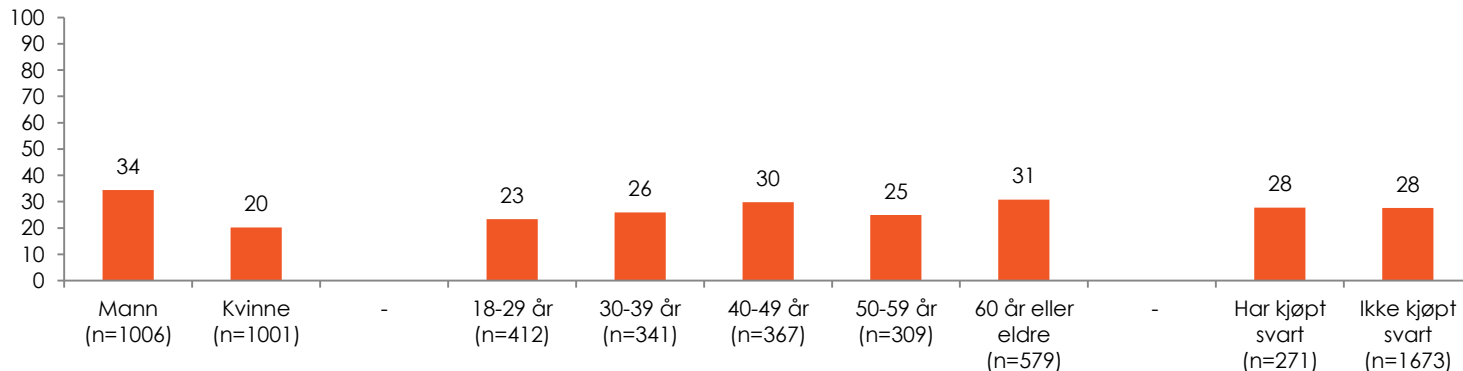
Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

Andel helt/delvis enig

Har jeg betalt skatt av min inntekt og formue, må jeg få bruke pengene på hva jeg vil

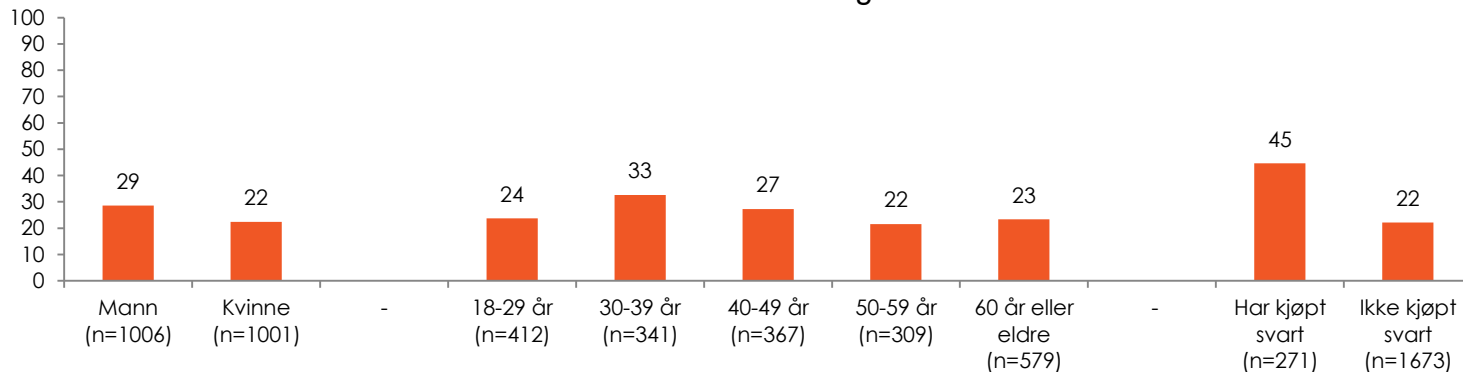
Det betyr ingenting for meg at den som jobber svart mister rettigheter som pensjonsopptjening og rett til sykepenger

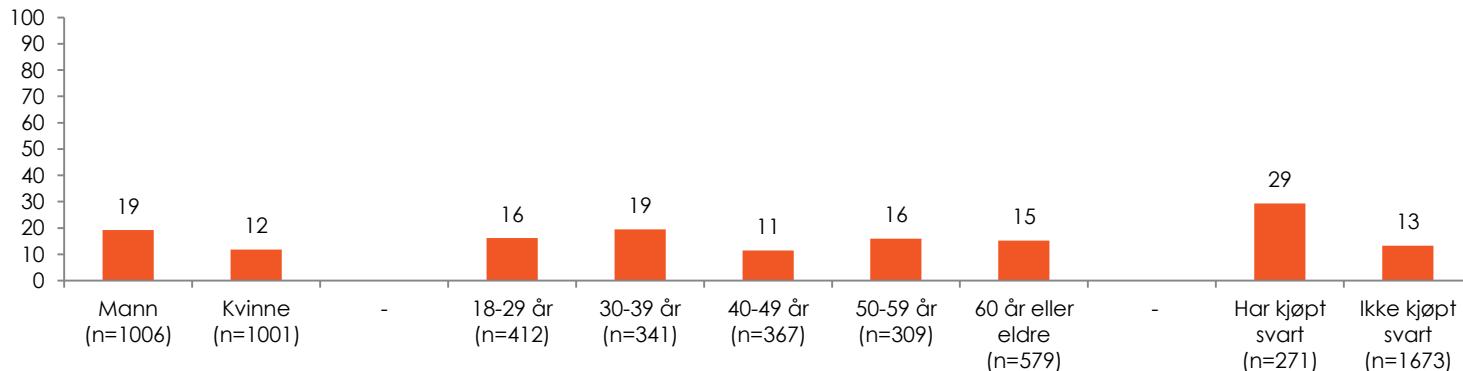
Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

Andel helt/delvis enig

Skatter og avgifter er så høye at man tvinges til å bruke svart arbeidskraft

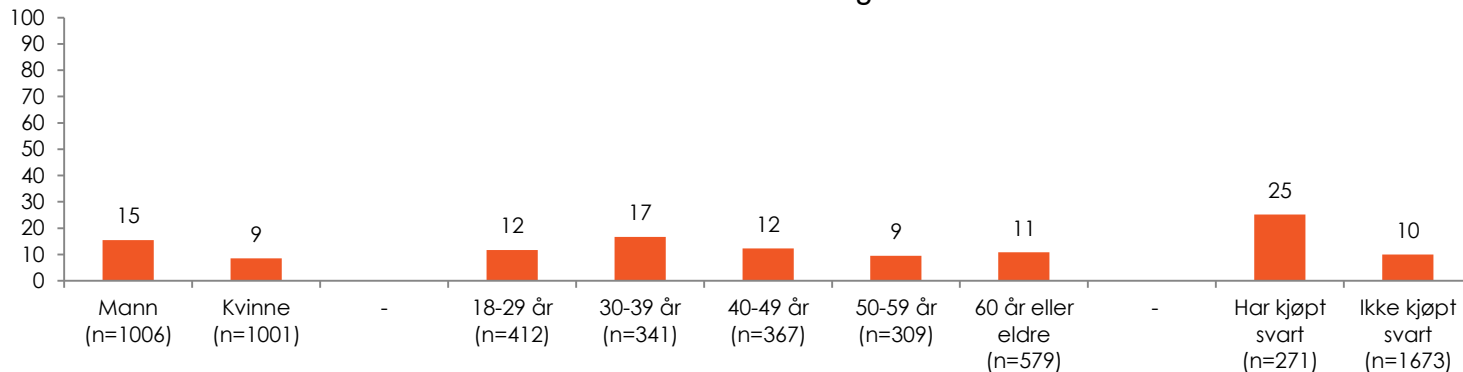
Det er ikke mitt ansvar å sjekke om de som utfører arbeid for meg jobber svart eller hvitt

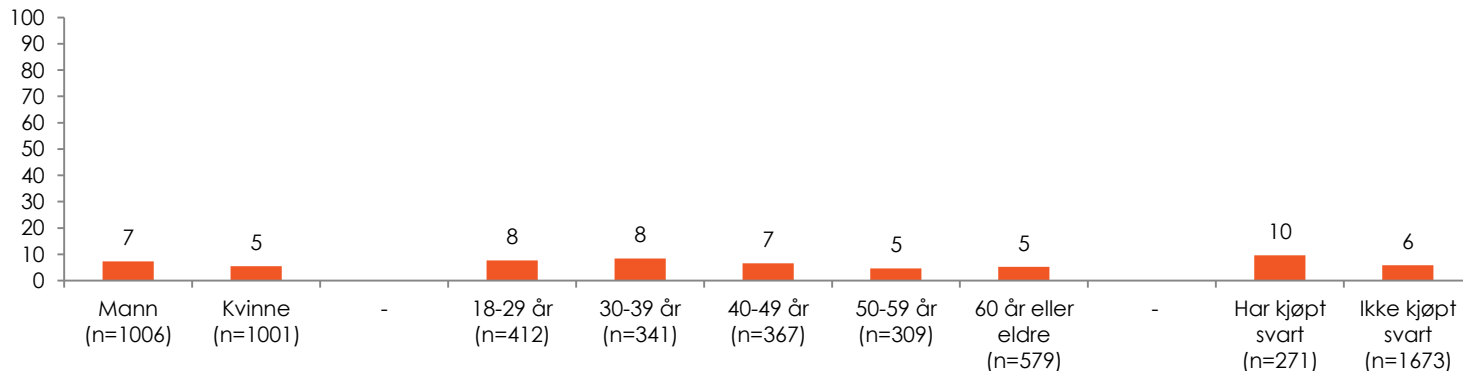
Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

Andel helt/delvis enig

Måten skattepengene brukes på gjør at det er greit med bruk av svart arbeidskraft

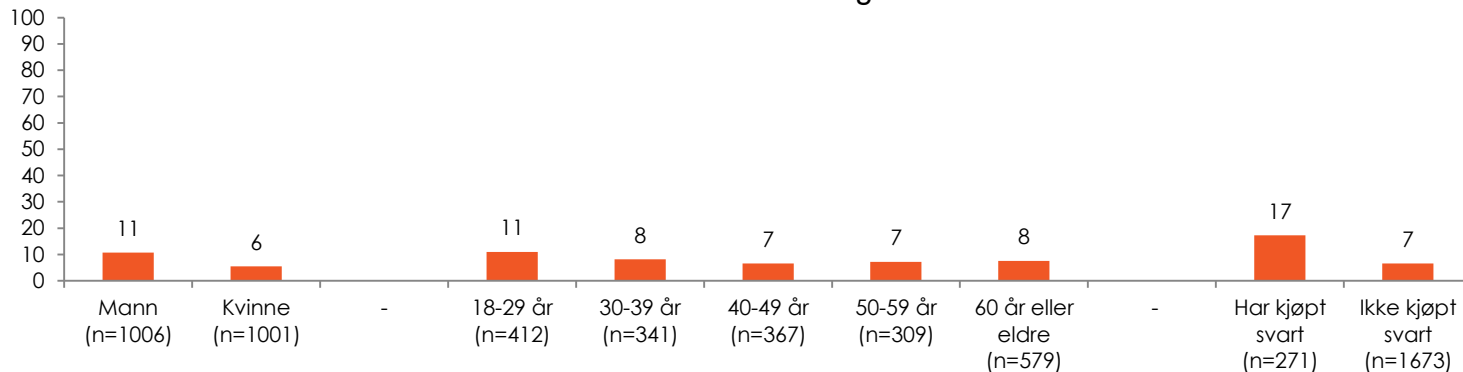
Det betyr ingenting for meg om personer som utfører svart arbeid også mottar trygd

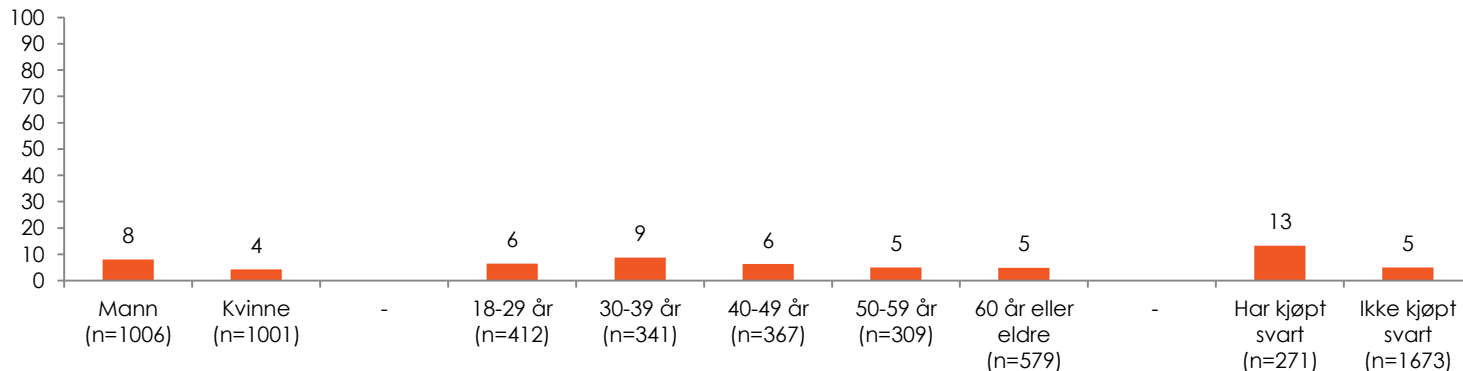
Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

Andel helt/delvis enig

Det er det samme for meg om arbeidet utføres svart eller hvitt

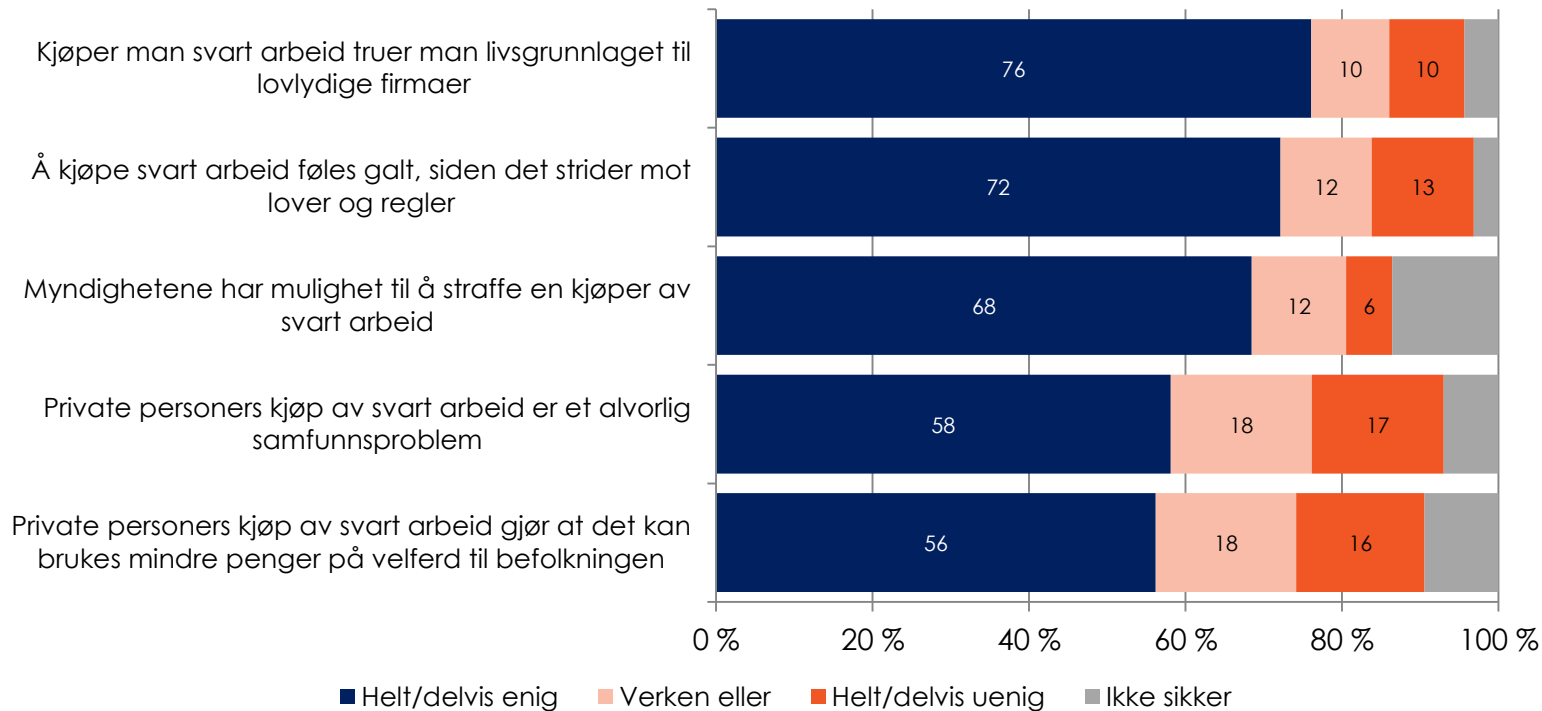
Det betyr ingenting for meg om personen som utfører arbeidet har arbeids-tillatelse eller ikke

Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

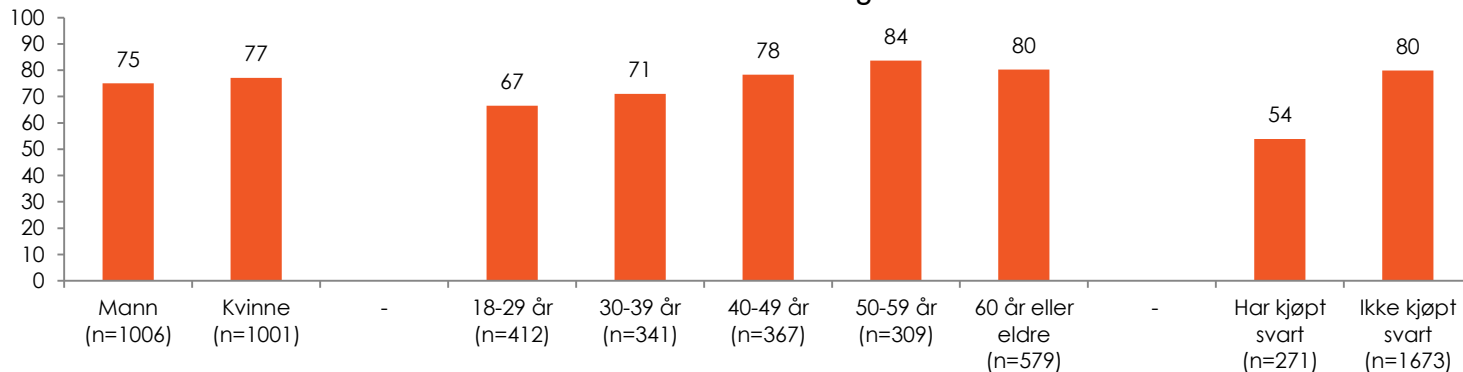
I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under? (n=2007)

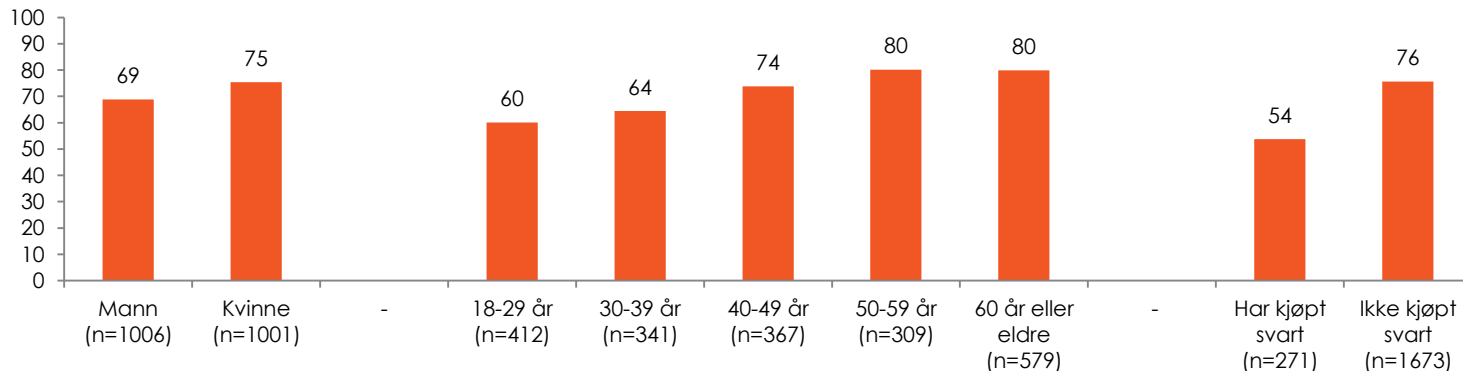
Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

Andel helt/delvis enig

Kjøper man svart arbeid truer man livsgrunnlaget til lovlidige firmaer

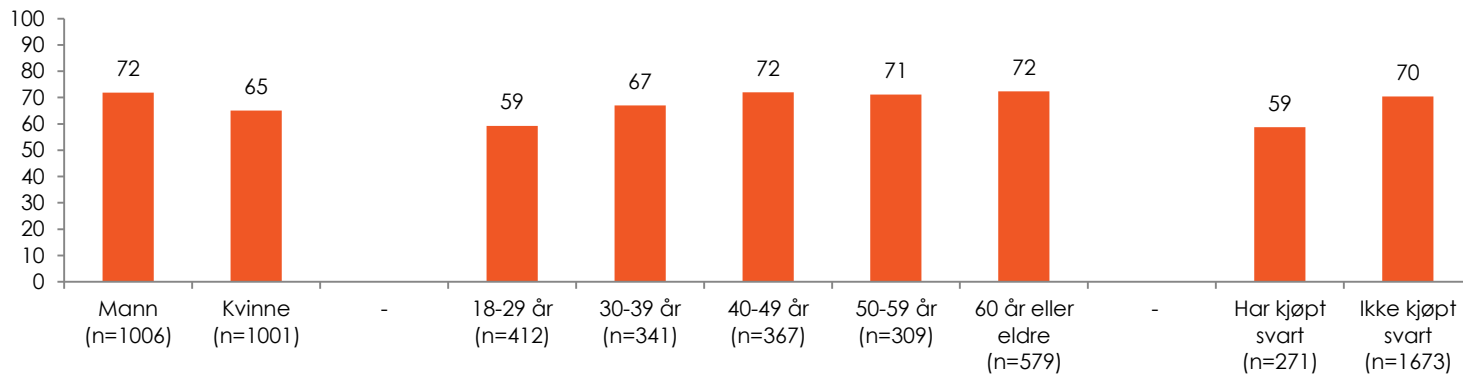
Å kjøpe svart arbeid føles galt, siden det strider mot lover og regler

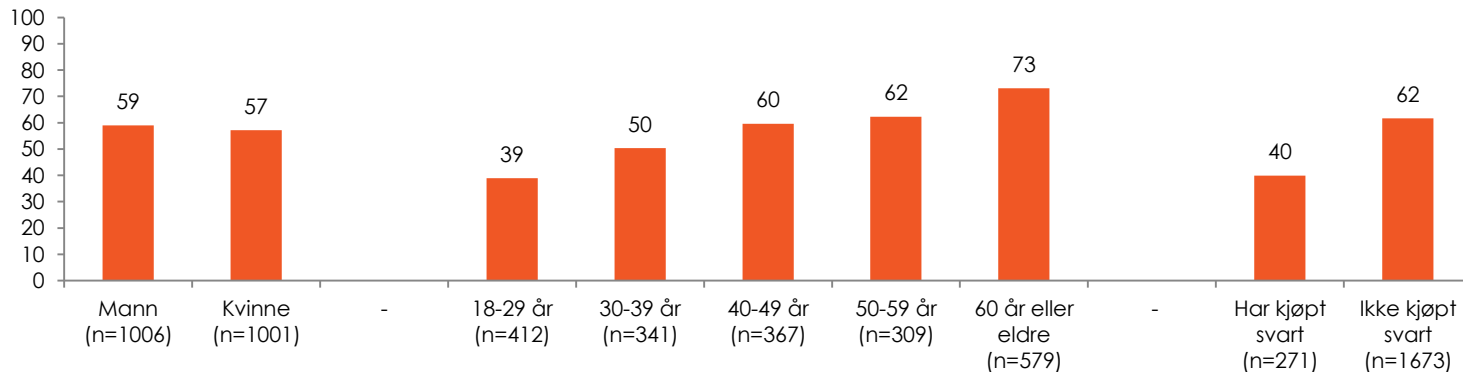

Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

Myndighetene har mulighet til å straffe en kjøper av svart arbeid

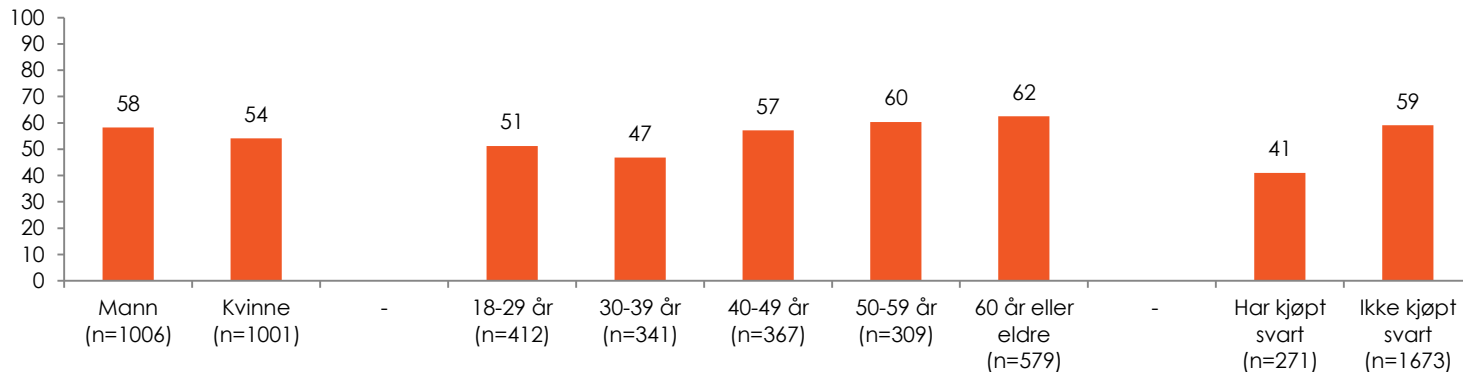

Private personers kjøp av svart arbeid er et alvorlig samfunnsproblem

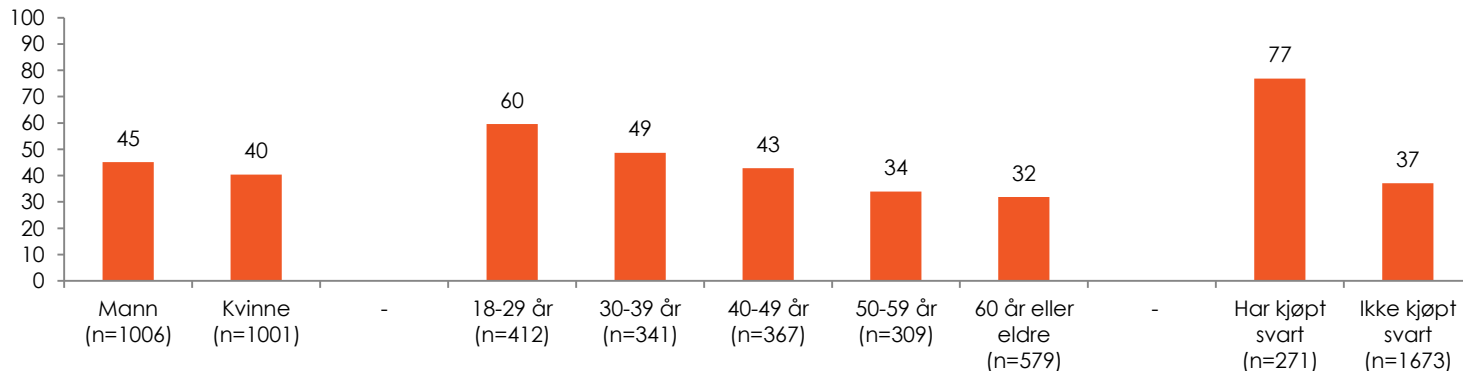

Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

Private persons kjøp av svart arbeid gjør at det kan brukes mindre penger på velferd til befolkningen

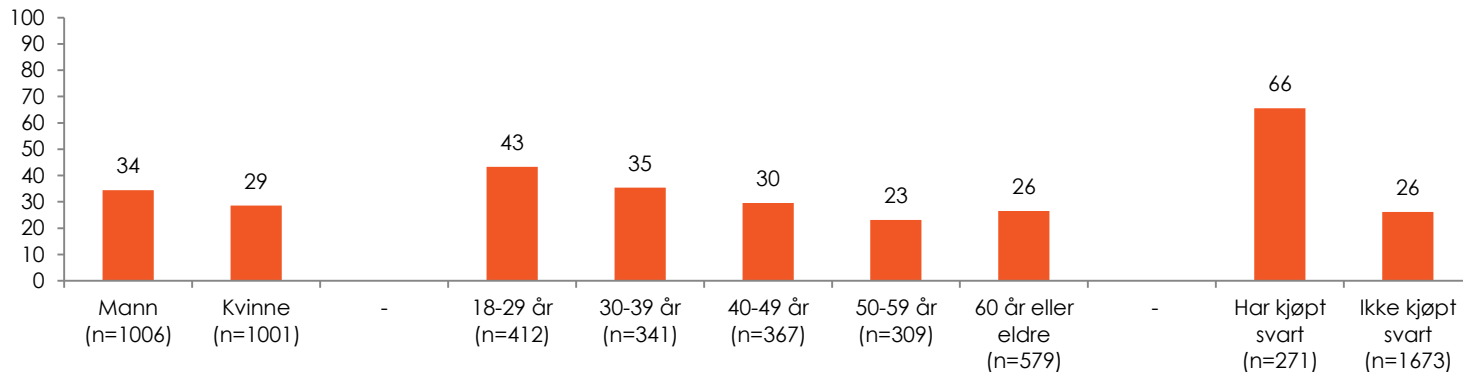

Det er greit å utføre arbeid svart for venner og kjente

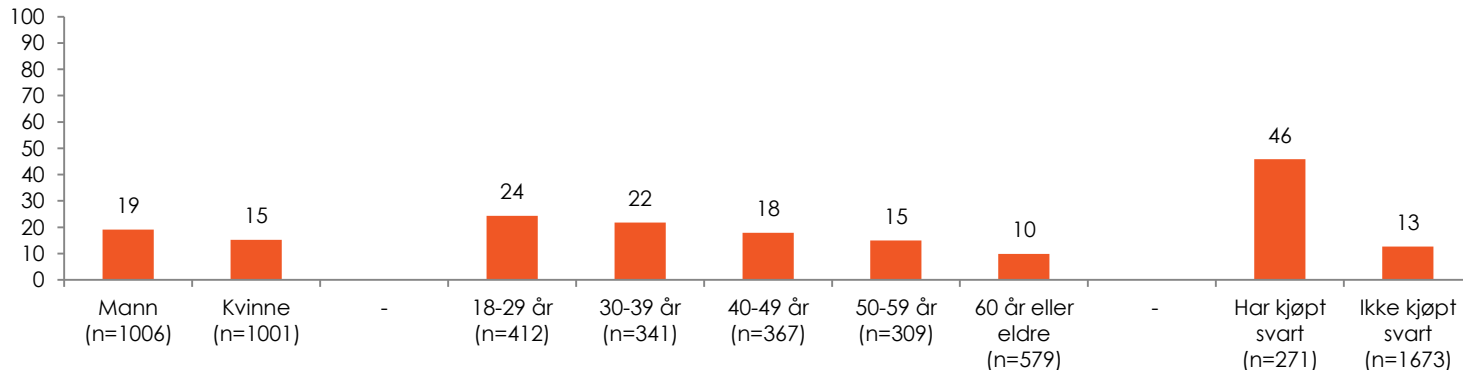

Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

Hvis det er snakk om en liten jobb som store firma ikke er interessert i å utføre, er det greit at noen gjør den jobben svart

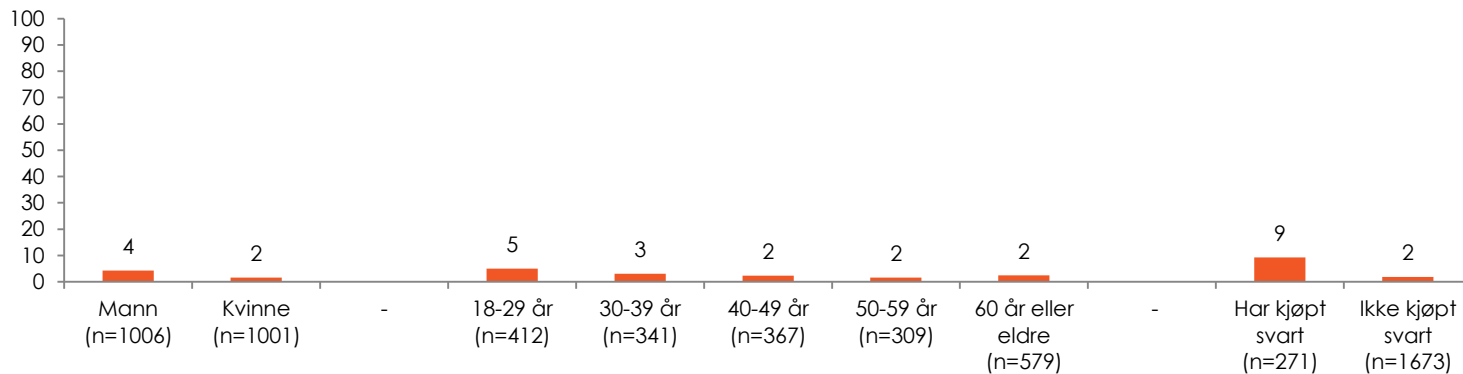

Det er greit at det utføres svart arbeid hvis det er en privatperson som vil ha noe utført på sin private eiendom

Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

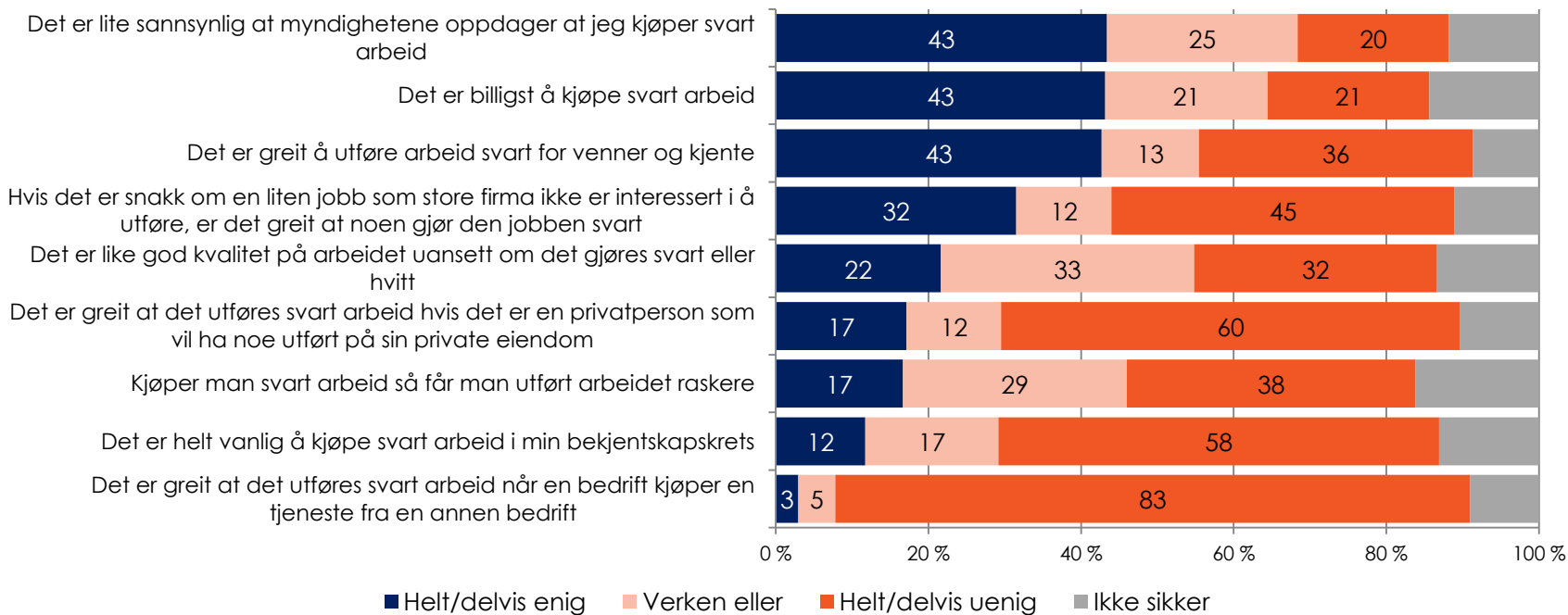
Det er greit at det utføres svart arbeid når en bedrift kjøper en tjeneste fra en annen bedrift

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

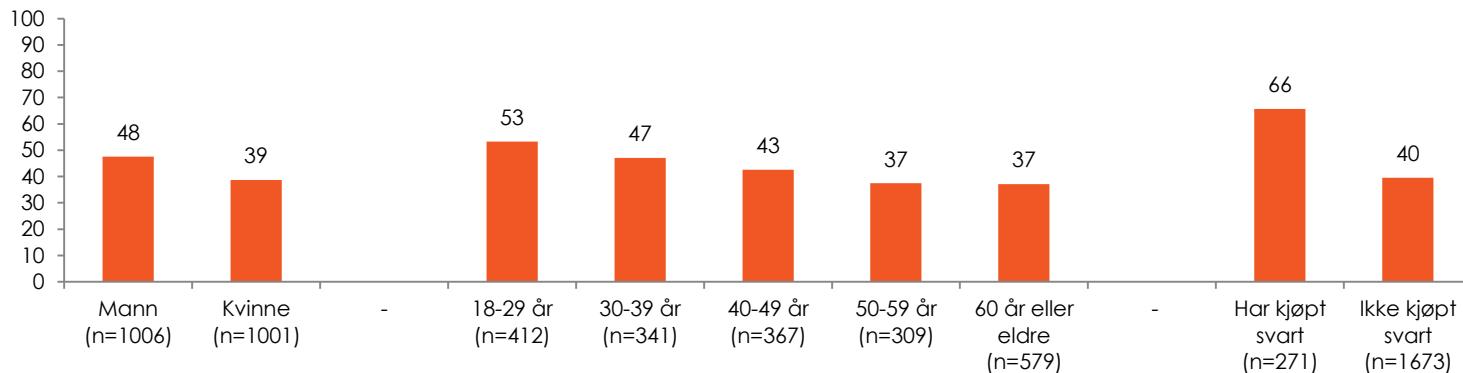

I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under?(n=2007)

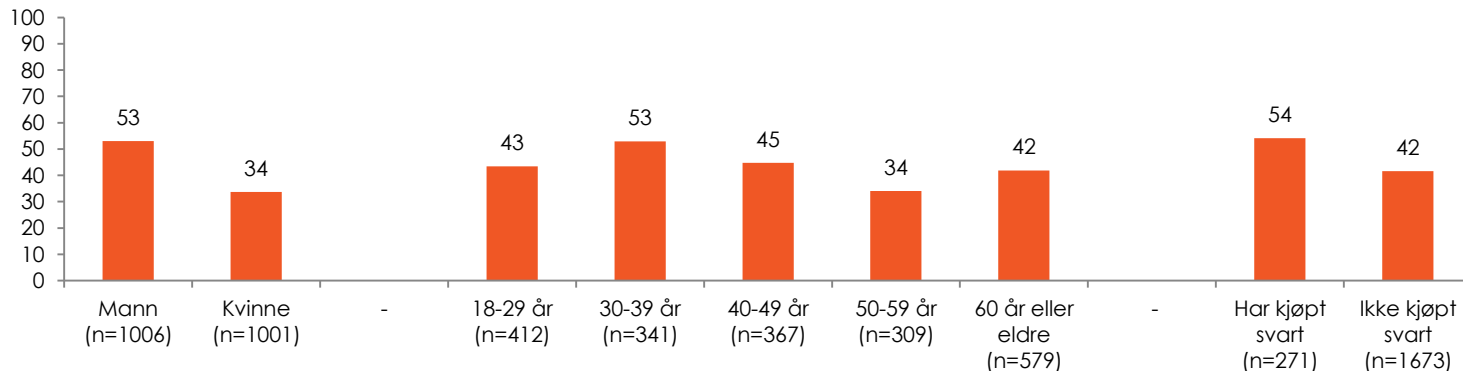

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er billigst å kjøpe svart arbeid

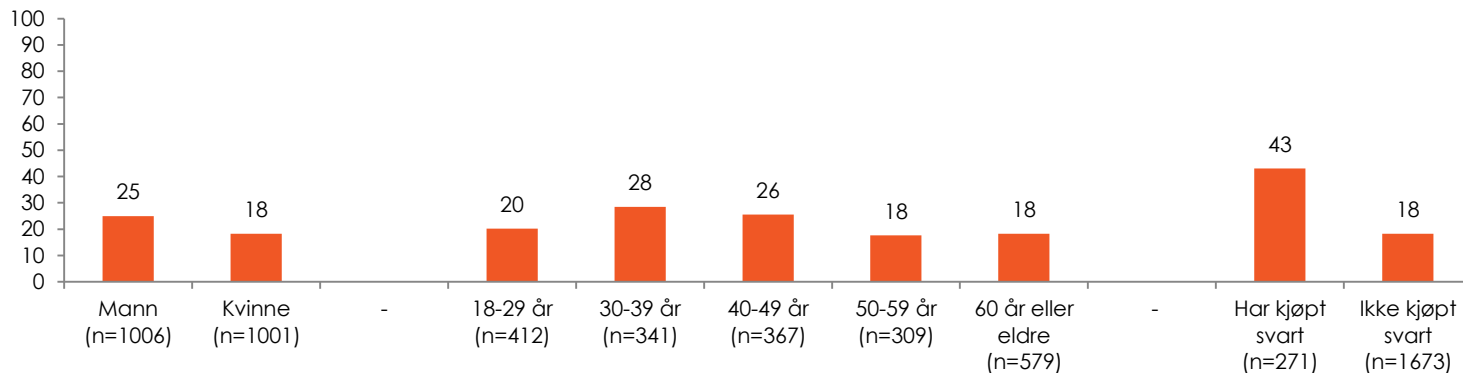

Det er lite sannsynlig at myndighetene oppdager at jeg kjøper svart arbeid

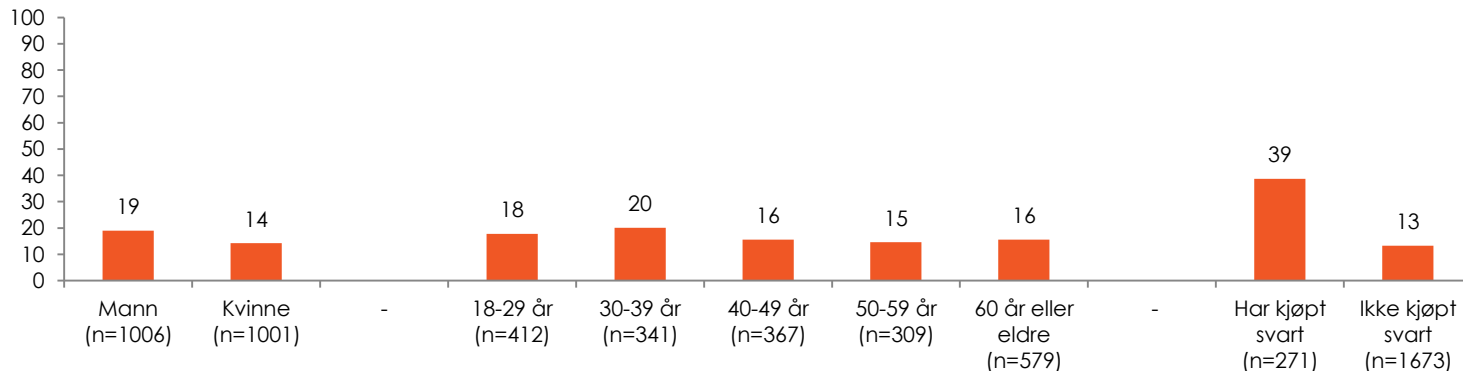

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er like god kvalitet på arbeidet uansett om det gjøres svart eller hvitt

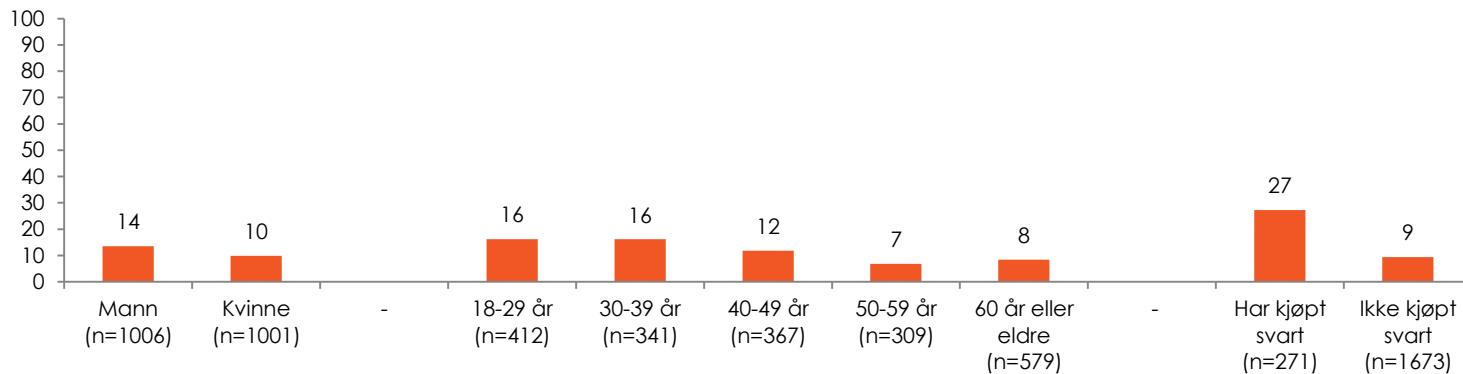

Kjøper man svart arbeid så får man utført arbeidet raskere

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er helt vanlig
å kjøpe svart
arbeid i min
bekjentskapskrets

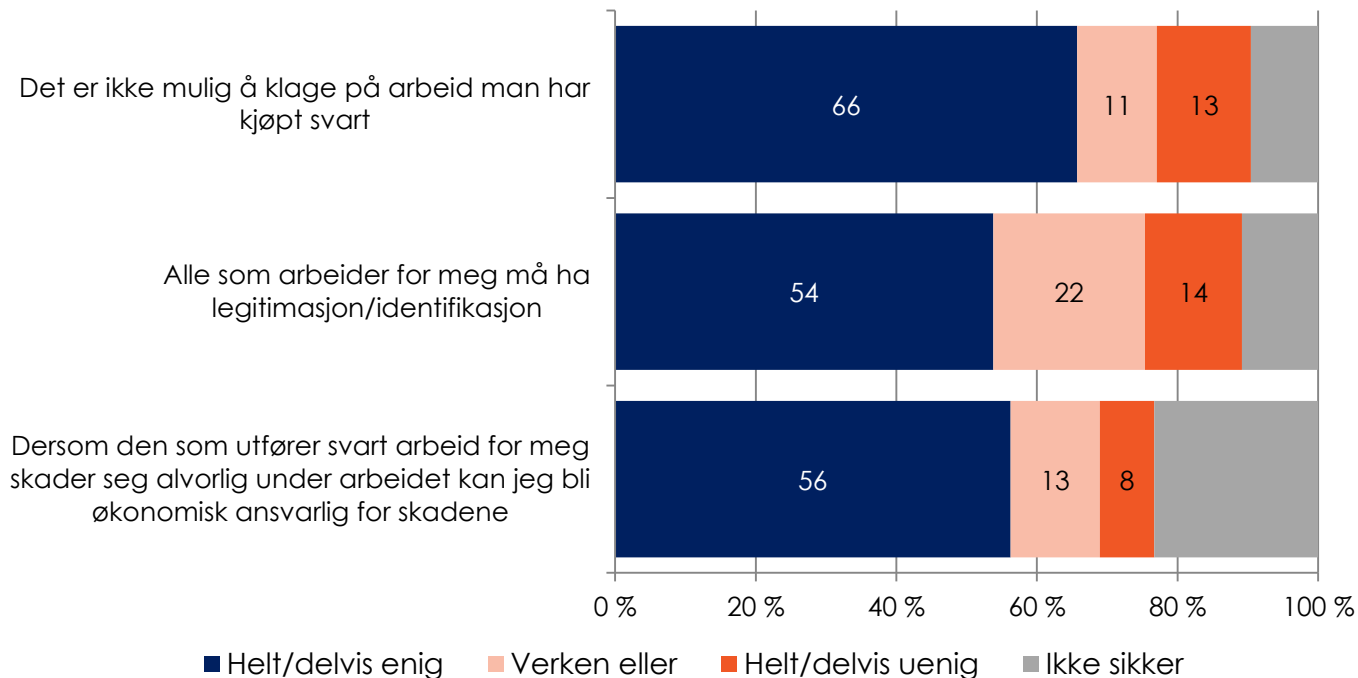

Holdninger knyttet til dimensjonen «Redsel for konsekvenser»

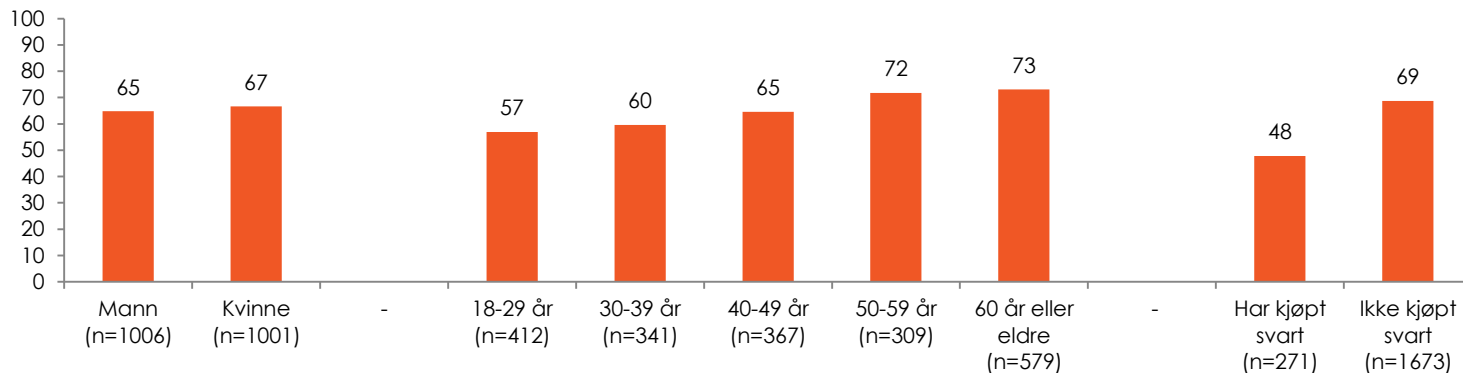

I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under? (n=2007)

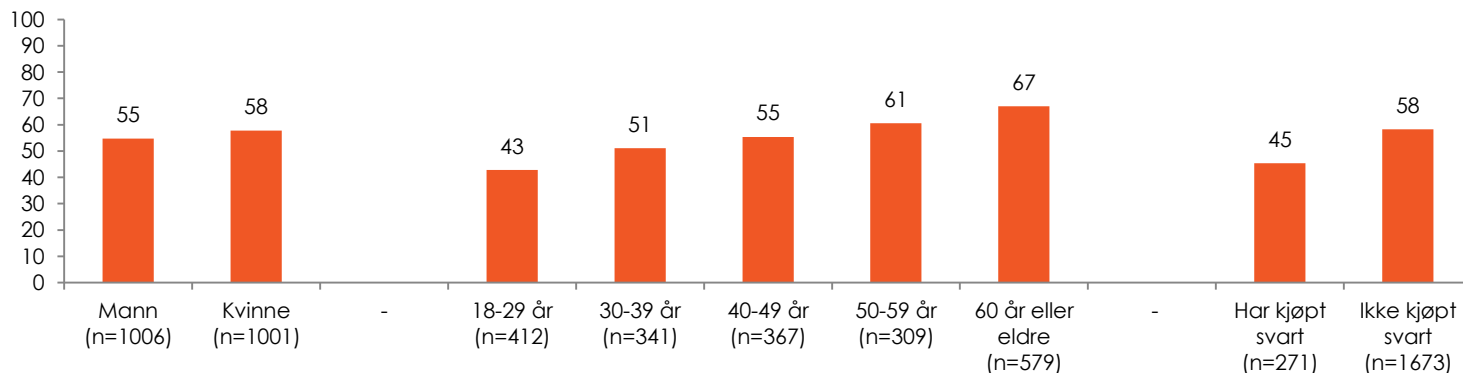

Holdninger knyttet til dimensjonen «Redsel for konsekvenser»

Det er ikke mulig å klage på arbeid man har kjøpt svart

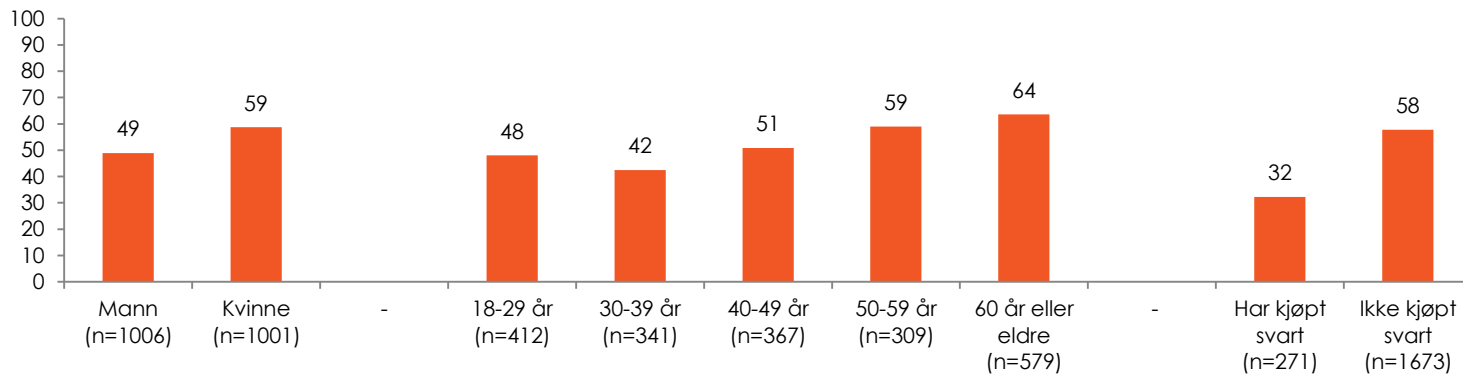

Dersom den som utfører svart arbeid for meg skader seg alvorlig under arbeidet kan jeg bli økonomisk ansvarlig for skadene

Holdninger knyttet til dimensjonen «Redsel for konsekvenser»

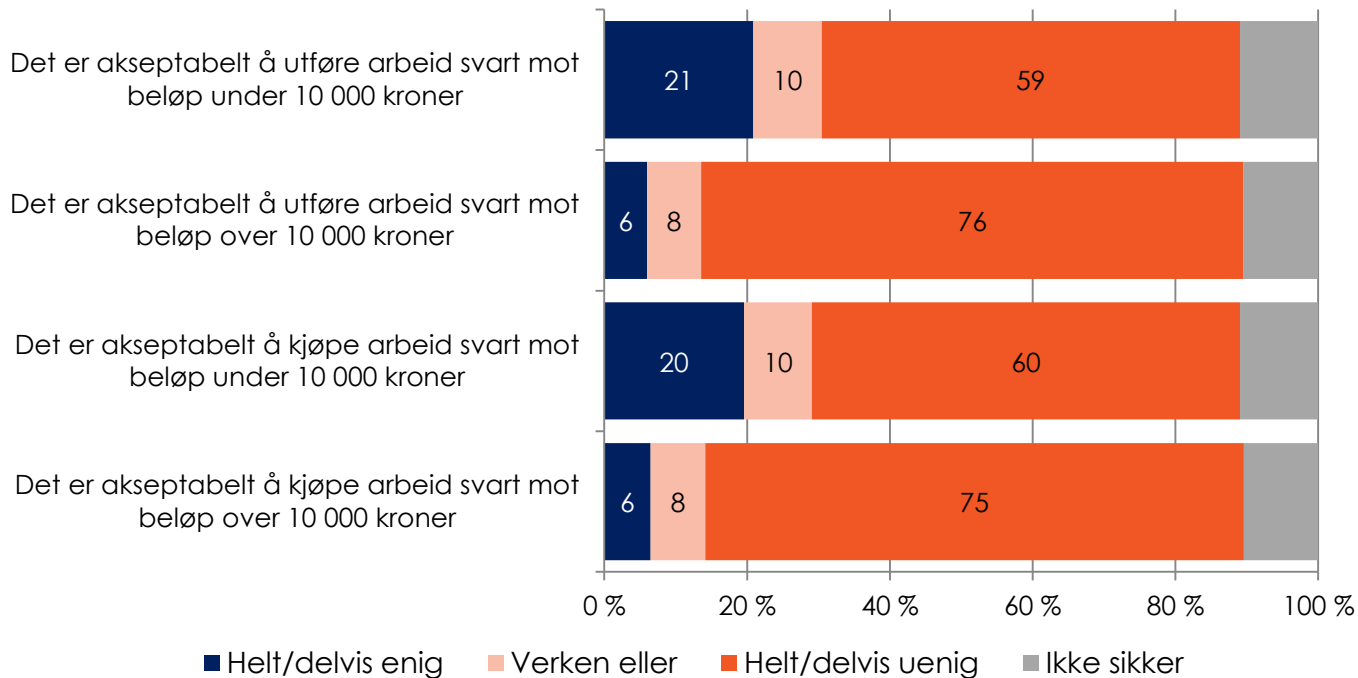
Alle som arbeider for meg må ha legitimasjon/identifikasjon

Syn på beløpsgrenser

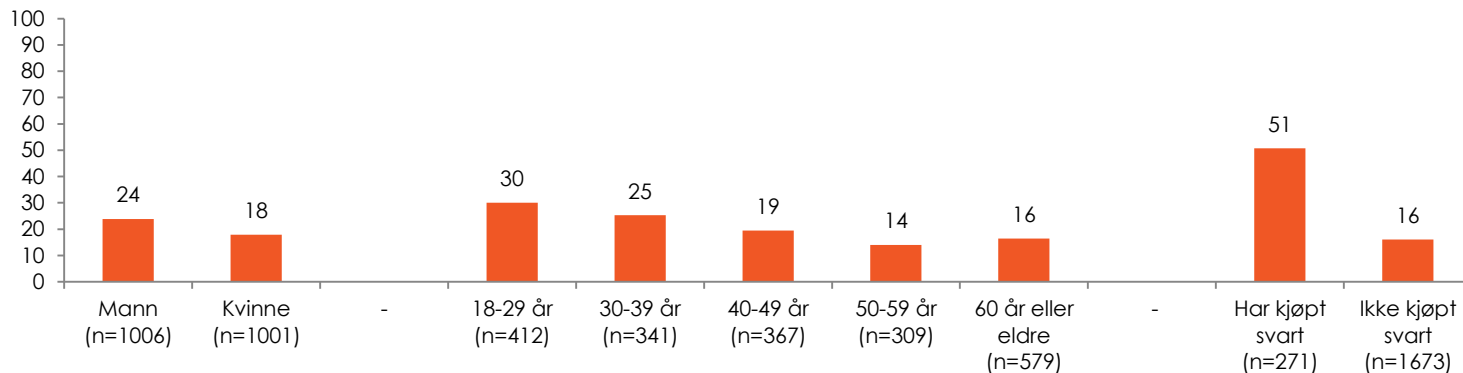

I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under? (n=2007)

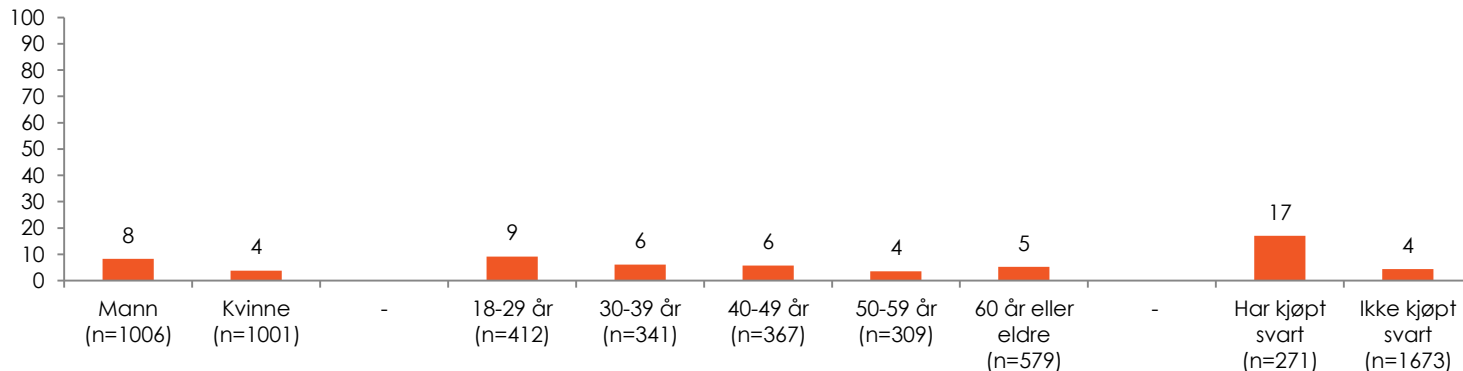

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er akseptabelt å utføre arbeid svart mot beløp under 10 000 kroner

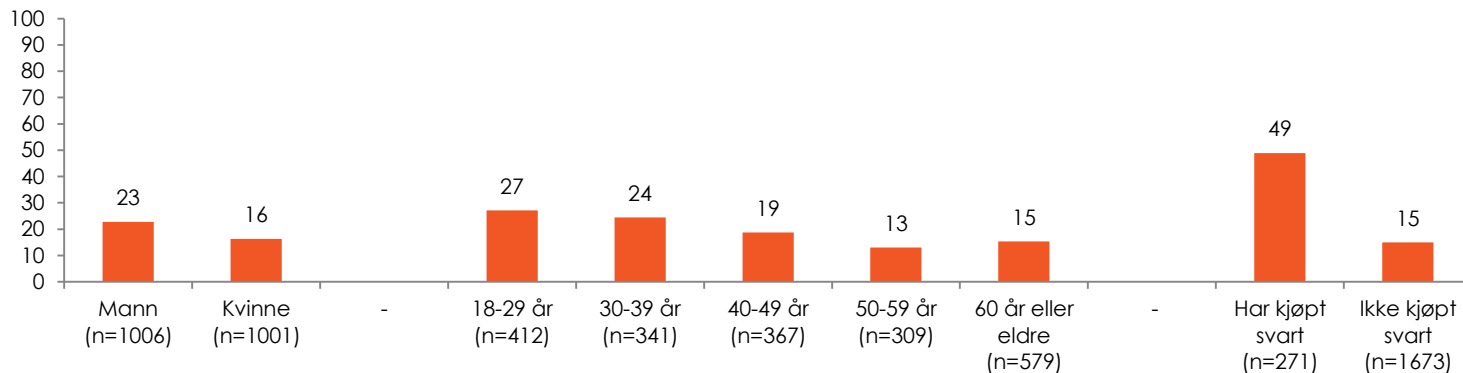

Det er akseptabelt å utføre arbeid svart mot beløp over 10 000 kroner

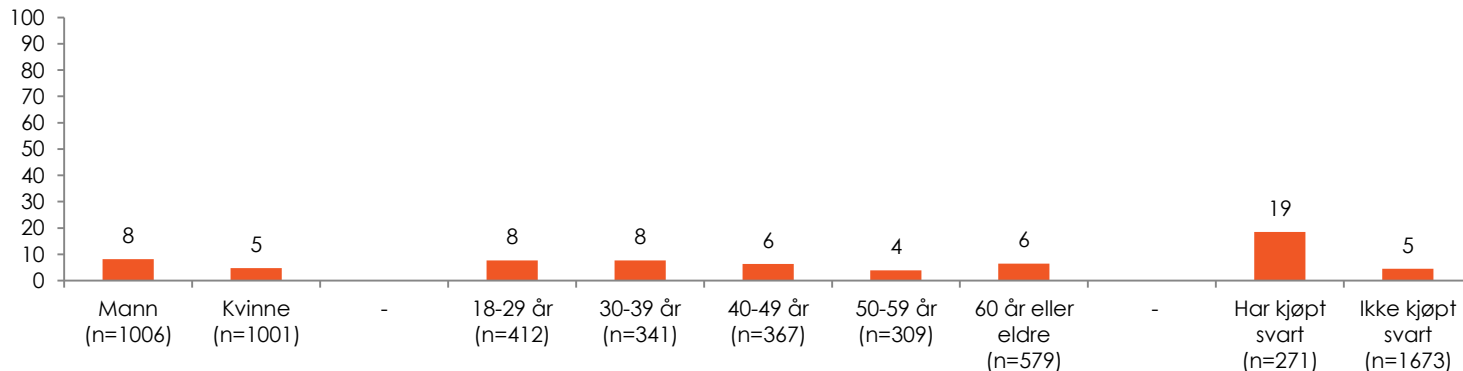

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er akseptabelt å kjøpe arbeid svart mot beløp under 10 000 kroner

Det er akseptabelt å kjøpe arbeid svart mot beløp over 10 000 kroner

**Hvorfor man ikke kjøper svart/
sannsynlighet for å kjøpe svart**

Sammendrag – hvorfor ikke svart/ sannsynlighet for å kjøpe

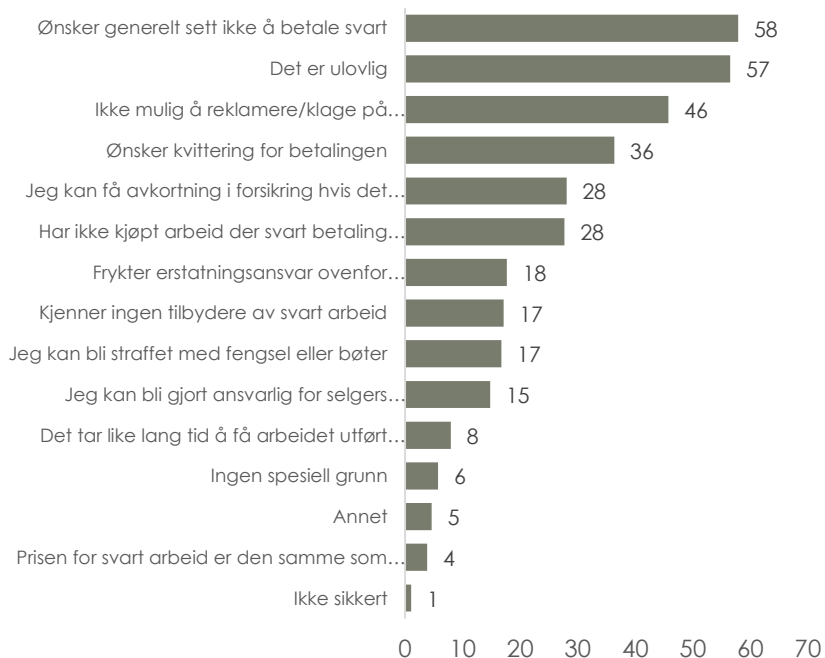
- Grunnene som oppgis for hvorfor man ikke kjøper svart har holdt seg stabile over tid
- Både det juridiske aspektet og en generell holdning om å ønske ikke å gjøre det trekkes i stor grad fram
- De som har kjøpt svart tror i større grad enn andre at det er sannsynlig de vil kjøpe svart igjen
  - 31 prosent av de som har kjøpt svart tror de vil kjøpe svart igjen hvis de blir tilbudt det, mot 3 prosent blant de som ikke har kjøpt svart

Grunner til ikke kjøpe svart

Hva er de viktigste begrunnelsene for at du ikke har kjøpt svart arbeid de to siste årene? (n=1736 de som ikke har kjøpt svart)

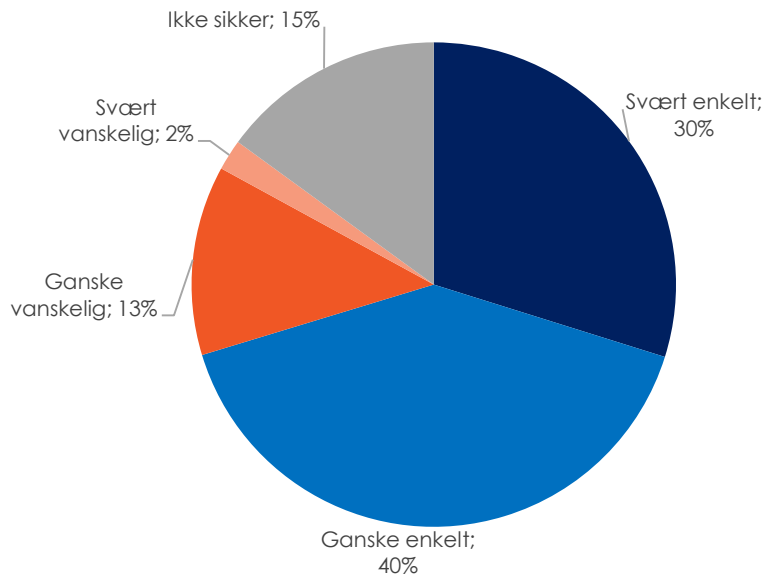

- Årsakene til at man ikke kjøper svart har holdt seg stabile over flere målinger
- At man generelt ikke ønsker svart arbeid er den årsaken som er oftest trukket fram sammen med det juridiske aspektet

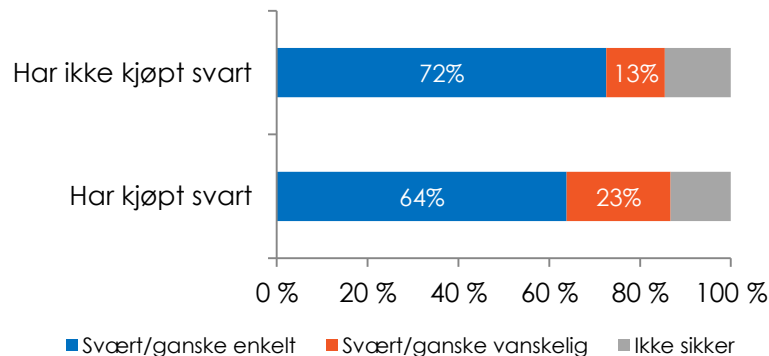
Enkelt å vite om det er svart eller hvitt?

Hvor enkelt eller vanskelig synes du det er å vite om arbeidet som utføres for deg er svart eller hvitt? (n=2007)

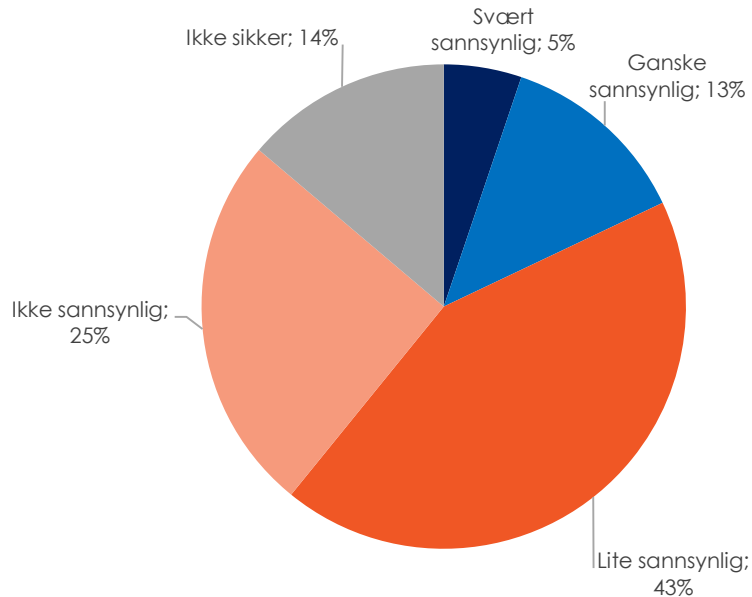
- 7 av 10 mener det er svært eller ganske enkelt å vite om arbeidet utføres svart eller hvitt, mens 15 prosent mener det er vanskelig å vite
  - Resultater er på linje med 2014
- De som har kjøpt svart mener i noe større grad enn andre at det er vanskelig å vite

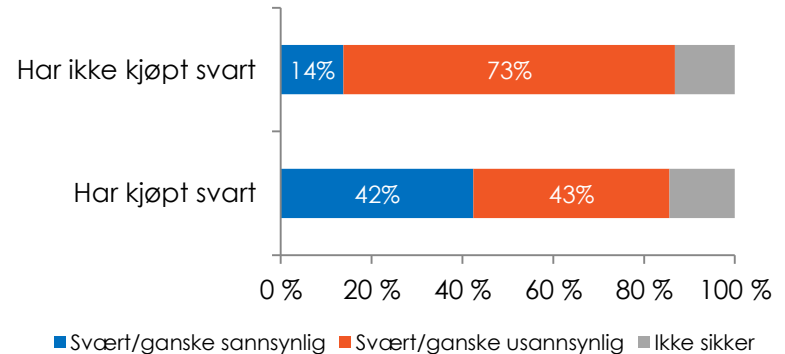
Sannsynlig for å kjøpe svart arbeid?

Hvor sannsynlig eller usannsynlig tror du at det er at du vil bli tilbudt svart arbeid i løpet av det neste året? (n=2007)

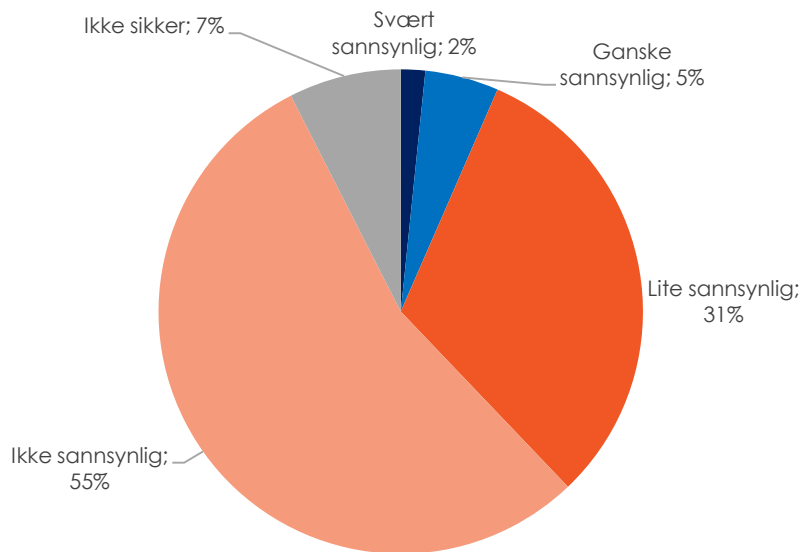
- Nær 2 av 10 mener det er sannsynlig at de vil bli tilbudt svart arbeid neste året
- De som har kjøpt svart siste to år, tror i større grad enn andre at det er sannsynlig de vil få slike tilbud neste året

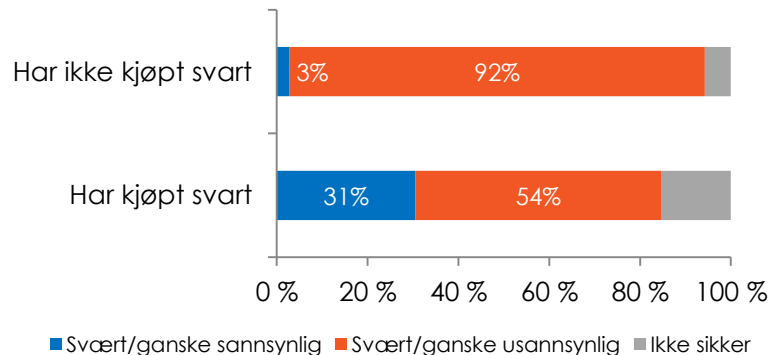
Sannsynlig å blir tilbudt svart arbeid?

Hvor sannsynlig er det at du vil kjøpe svart arbeid dersom du blir tilbudt det i løpet av det neste året?(n=2007)

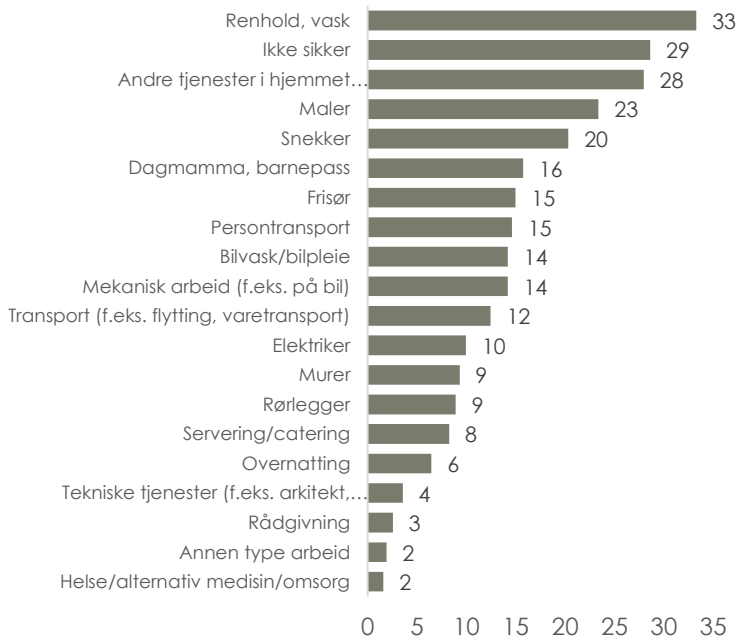
- 7 prosent mener det er sannsynlig at de vil kjøpe svart arbeid neste året, noe som er på nivå med 2014 (8 prosent)
- Blant de som har kjøpt svart de foregående to årene, er det klart større andel som vil kjøpe svart hvis de får tilbudet enn blant de som ikke har kjøpt svart siste 2 årene
  - I gruppen som har kjøpt svart, er det likevel en nedgang fra 2014 i andelen som sannsynlig vil kjøpe svart igjen – den gang var det 40 prosent i denne gruppen som mente det var sannsynlig de ville kjøpe hvis de fikk tilbud om det

Hvilke tjenester er aktuelt å kjøpe svart

Er det noen områder du kan være mer tilbøyelig til å kjøpe svart arbeid innenfor enn andre? (n=829 de som ikke svarer «ikke sannsynlig» at de vil kjøpe svart arbeid dersom de blir tilbudt det)

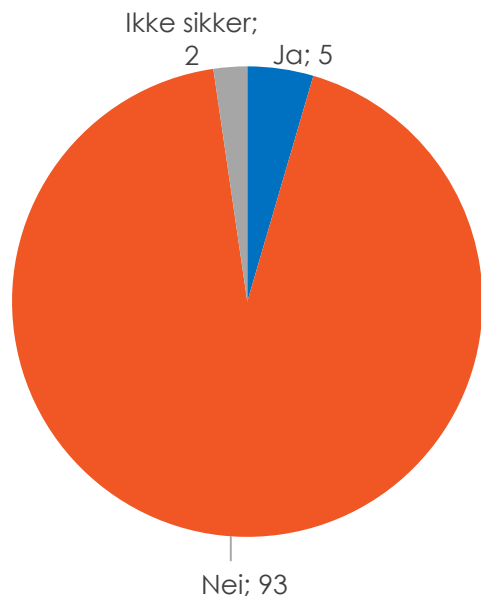

- Renhold og andre tjenester i hjemmet er de mest aktuelle tjenestene å kjøpe svart
- Dagmamma, barnepass har en høyere plassering enn når vi ser på hva folk faktisk har kjøpt svart - det samme gjelder frisørtjenester og persontransport

Utført svart arbeid

Har du selv utført arbeid mot svart betaling i løpet av de siste 2 årene? (n=2007)

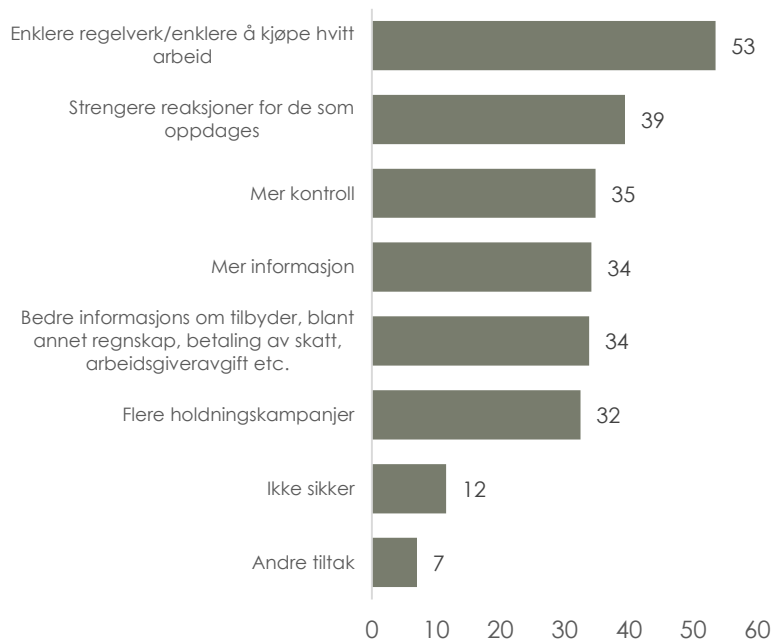

- Andelen som selv har utført svart arbeid holder seg stabil sammenlignet med 2014 (4 prosent i 2014 og 5 prosent i år)
- I den gruppen som har solgt svart arbeid har halvparten også kjøpt svart arbeid
- Til sammenligning har 12 prosent av de som ikke har solgt svart arbeid kjøpt svart arbeid (totalt i befolkningen 18 år og eldre er det 14 prosent som har kjøpt svart)

Forebygging

Hvilke tiltak tror du er best egnet for å redusere private personers kjøp av svart arbeid? (n=2007)

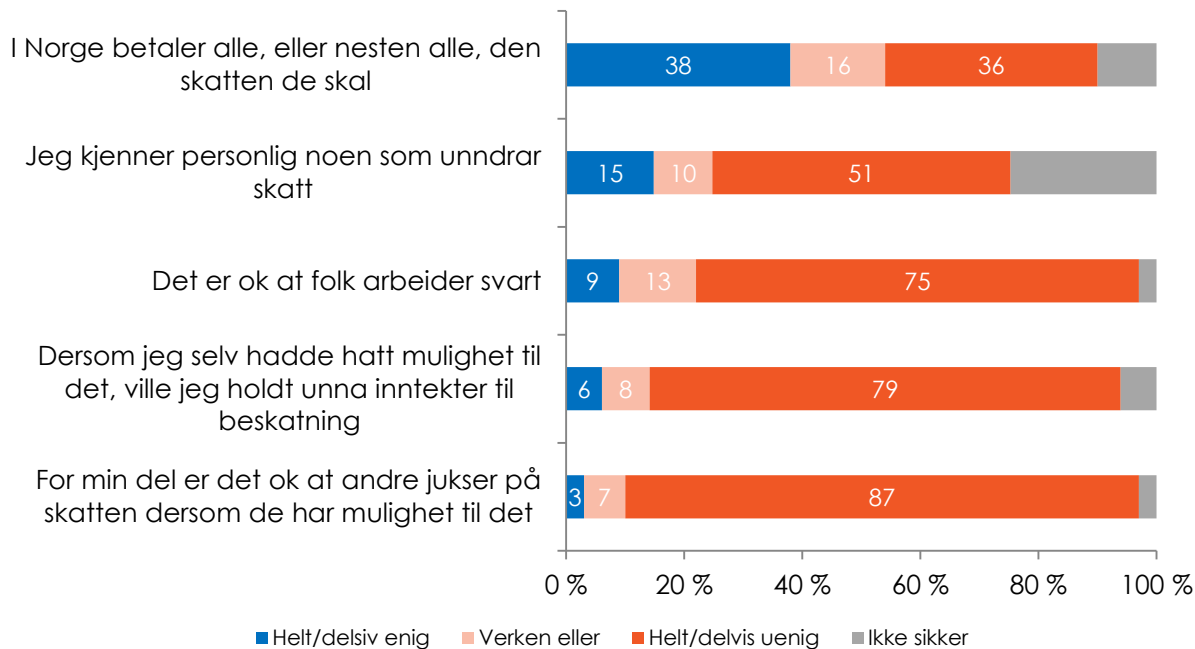
- Kontroll og reaksjoner trekkes fram av relativt mange – 39 prosent mener strengere reaksjoner vil redusere kjøp av svart arbeid
- Det er også verdt å merke seg at bedre informasjon om tilbydere trekkes fram av 34 prosent – noe det er nærliggende å tro respondenten tolker som at dette vil bidra til å identifisere useriøse tilbydere

Syn på skattebetaling

I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende påstander? (n=2007)

Helt og delvis enig er slått sammen til enig, helt og delvis uenig er slått sammen til uenig.

Kjennskap til regler

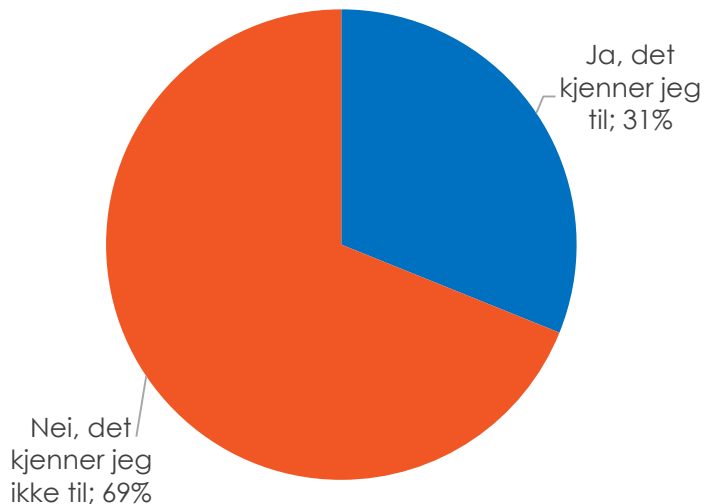
Sammendrag – Type svart arbeid og kjøpskanal

- Det er varierende kjennskap til reglene
- 31 prosent kjenner til at de kan bli medansvarlig ved kontantkjøp over 10 000 kroner
- 39 prosent kjenner grensen på 6 000 kroner for arbeid i hjemmet og 15 prosent kjenner grensen for lønnsarbeid i hjemmet før man må betale arbeidsgiveravgift
- Blant de som har hatt arbeid utført av rørlegger, snekker, elektriker, maler, murer eller renholder, er det lav kjennskap til at disse skal bære synlig HMS-kort
  - 13 prosent av de som har kjøpt arbeid fra rørlegger, snekker, elektriker, maler, murer eller renholder kjenner reglene

Kjennskap til regler

Kjenner du til at hvis du kjøper tjenester fra næringsdrivende for over kr. 10.000,- og betaler med kontanter, (ikke via bank), så kan du bli gjort medansvarlig hvis den næringsdrivende unndrar skatt og avgifter?(n=2007)

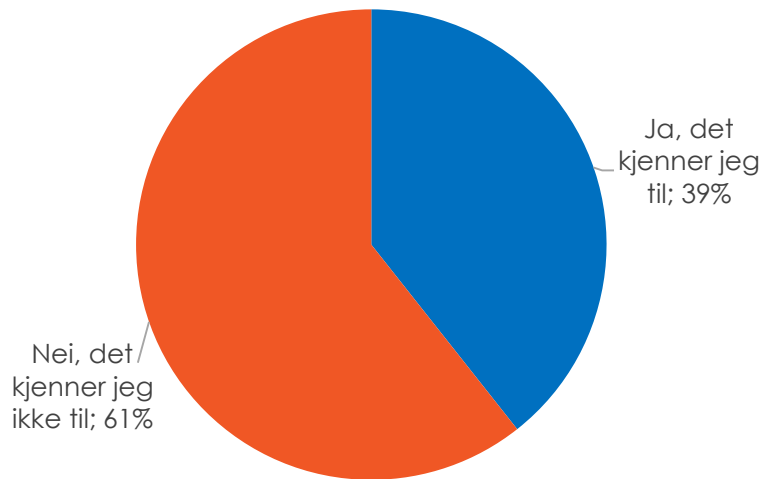

- 31 prosent kjenner til at de kan bli medansvarlig ved kontantkjøp over 10 000 kroner
- I 2014 var det 37 prosent som kjente til dette
- Mens det i 2014 var lik kjennskap blant de som hadde og de som ikke hadde kjøpt svart, er det i 2016 større kjennskap blant de som ikke har kjøpt svart
  - 32 prosent av de som ikke har kjøpt svart kjenner til dette, mot 27 prosent av de som har kjøpt svart

Kjennskap til regler

Kjenner du til at hvis du betaler ut lønn for arbeid i hjemmet på inntil 6.000 kroner i løpet av et år til en person, er denne lønnen skattefri for vedkommende så lenge arbeidet ikke er utført som et ledd i næringsvirksomhet? (n=2007)

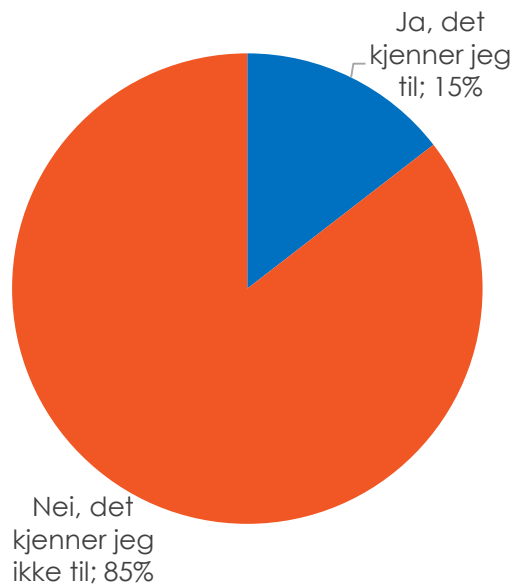

- 39 prosent kjenner til regler for lønn for arbeid i hjemmet
  - Resultatet er identisk med 2014
- Kjennskapen til dette er lik hos de som har kjøpt svart og de som ikke har kjøpt svart

Kjennskap til regler

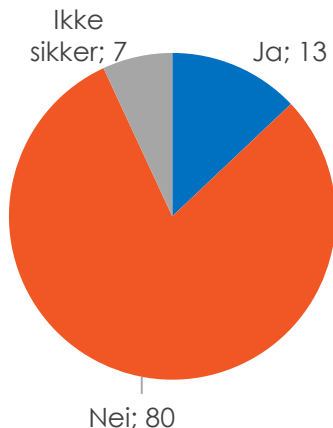
Kjenner du til at du kan utbetale inntil kr. 60.000 i lønn for lønnsarbeid i hjemmet uten at du må betale arbeidsgiveravgift? (n=2007)

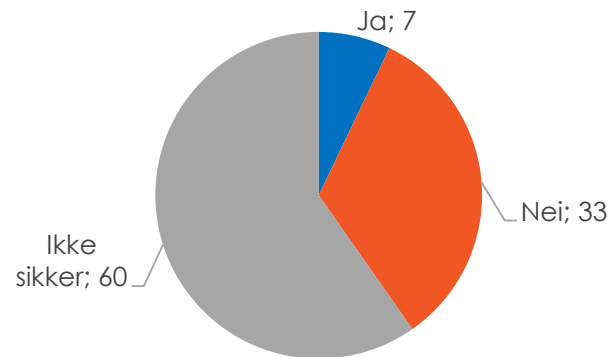
- 15 prosent sier de kjenner til at man kan utbetale inntil 60 000 kroner for lønnsarbeid i hjemmet uten å måtte betale arbeidsgiveravgift
- Andelen som har kjennskap til dette er identisk med 2014
- De som har kjøpt svart har i større grad kjennskap til dette enn de som ikke har kjøpt svart (20 mot 13 prosent)

Kjennskap til regler

? Kjenner du til at de som arbeider for deg skal bære synlig HMS-kort? (n=1004 – de som har kjøpt tjenester fra rørlegger, snekker, elektriker, maler, murer eller renholde)

? Sist gang du kjøpte arbeid, bar de som utførte arbeidet synlig HMS-kort? (n=1004 – de som har kjøpt tjenester fra rørlegger, snekker, elektriker, maler, murer eller renholde)

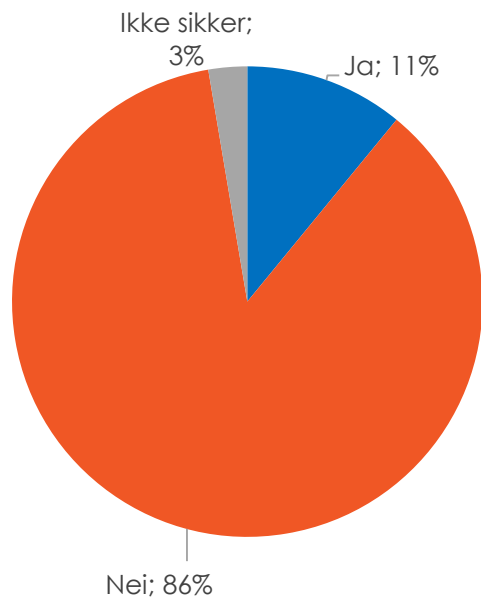
- Blant de som har kjøpt arbeid der synlig HMS-kort er relevant, er det kun 13 prosent som kjenner til at HMS-kort skal bæres synlig
- Sist gang de kjøpte slike tjenester, var det kun 7 prosent registrerte synlig HMS-kort (som de kan erindre at hadde dette synlig). 33 prosent kan slå fast at det ikke var synlig, mens en stor andel ikke klarer å svare ja eller nei på spørsmålet

Delingsøkonomien

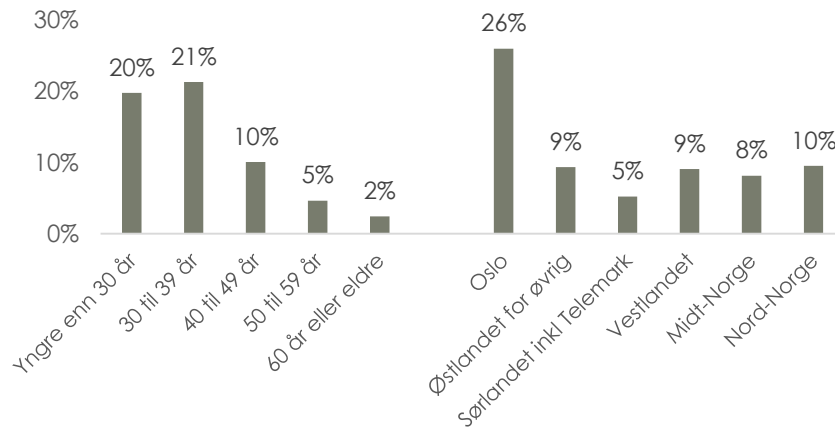
Benyttet tjenester

Har du benyttet deg av nettbaserte delingsplattformer for kjøp av tjenester som f. eks. Airbnb, Uber, Nabobil eller lignende? (n=2007)

- 11 prosent har benyttet seg av nettbaserte delingsøkonomitjenester
- Det går et skille ved over og under 40 år for bruk av slike tjenester og der er langt mer vanlig i Oslo enn i resten av landet (andeler som svarer ja i figuren under)

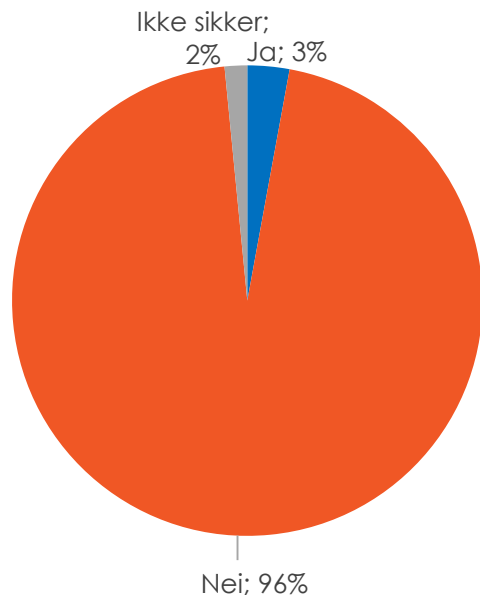

Solgt tjenester

Har du selv leid ut hus, bil eller annet gjennom nettbaserte delingsplattformer for kjøp av tjenester som f. eks. Airbnb, Uber, Nabobil eller lignende? (n=2007)

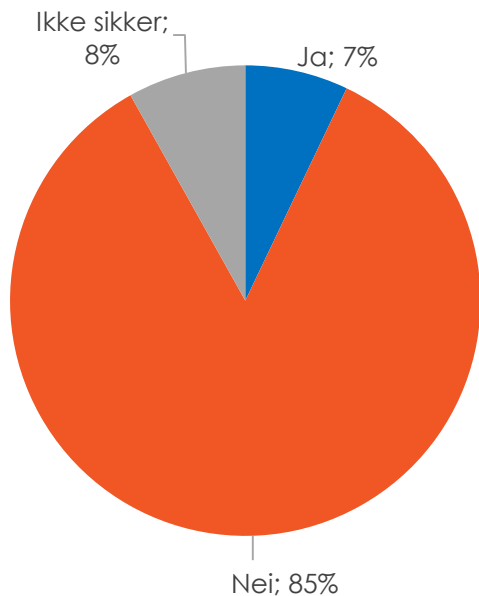

- 3 prosent har solgt tjenester via nettbaserte delingsøkonomitjenester
- Også her går det et skille ved over og under 40 år for salg av slike tjenester der 4 prosent av de under 30 har gjort det og 8 prosent av de fra 30 til 39. Tilsvarende i andre aldersgrupper er 1 og 2 prosent
- I Oslo er det 6 prosent som har solgt tjenester, mens andre landsdeler ligger på mellom 1 og 3 prosent

Kjennskap til regler

Kjenner du til grensene for når utleie av hus, bil eller annet gjennom nettbaserte delingsplattformer er skattbar? (n=2007)

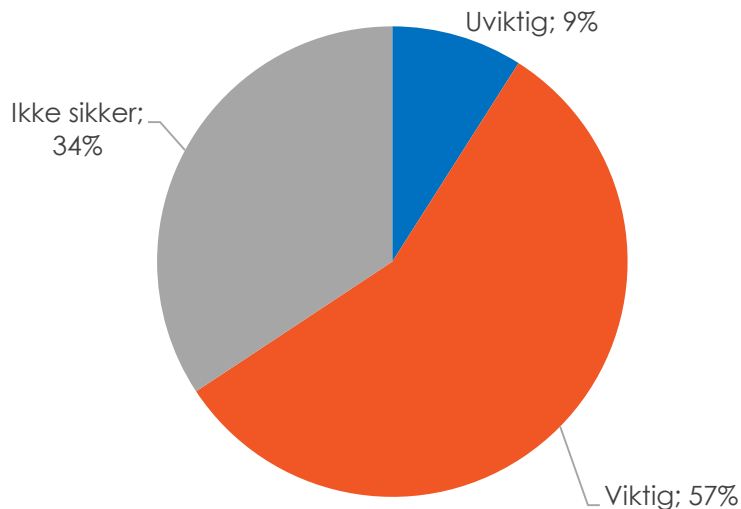

- 7 prosent kjenner til reglene for når utleie gjennom nettbaserte delingstjenester er skattbare
- Blant de som selv har solgt/leid ut via nettbaserte delingstjenester, er det 43 prosent som kjenner og 48 prosent som ikke kjenner reglene (merk: liten base, n=58)
  - Blant de som ikke har solgt tjenester er det 6 prosent som kjenner reglene
- Også de som har kjøpt tjenester har større kjennskap enn de som ikke har kjøpt
  - 17 prosent av de som har kjøpt kjenner reglene mot 6 prosent av de som ikke har kjøpt

Viktig at tilbyder følger reglene?

Dersom du kjøper tjenester gjennom nettbaserte delingsplattformer, i hvilken grad er det viktig eller uviktig at tilbyder betaler skatter og avgifter for inntektene? (n=2007)

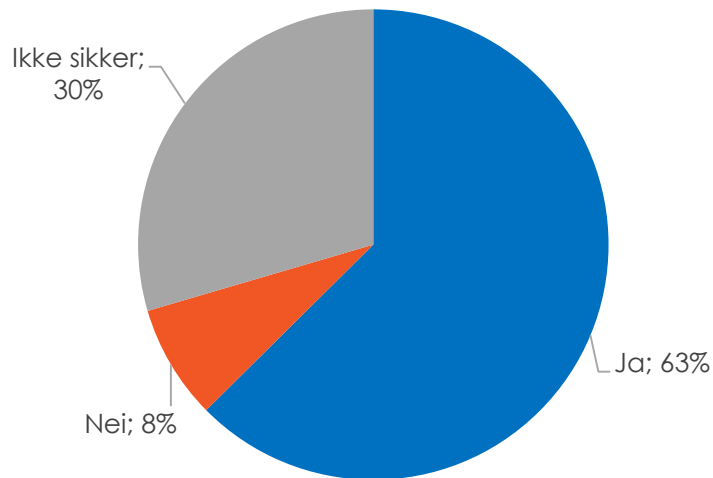

- 57 prosent mener det er viktig at tilbyder gjennom nettbaserte delingstjenester betaler skatter og avgifter for inntektene
- De som har handlet via nettbaserte delingstjenester mener i større grad at dette er **uviktig**
  - 21 prosent av de som har handlet mener det er uviktig, mens 7 prosent av de som ikke har handlet mener det samme
  - De som har handlet via nettbaserte delingstjenester har i større grad enn andre også handlet svart
    - 24 prosent av de som har handlet via nettbaserte delingstjenester, har også handlet svart mot 12 prosent av de som ikke har benyttet delingstjenester

Avstå å kjøpe?

Dersom du kjøper tjenester gjennom nettbaserte delingsplattformer og det er åpenbart at tilbyder ikke gjør ting etter regelverket (mht. skatt, avgift, HMS, arbeidsvilkår), ville du da avstått fra å kjøpe tjenesten?(n=2007)

- 63 prosent ville avstått fra å kjøpe hvis det var åpenbart at tilbyder ikke gjør ting etter regelverket
- Blant de som faktisk har kjøpt tjenester via nettbaserte delingsplattformer er det imidlertid 47 prosent som ville avstått fra å kjøpte i slike tilfeller, mens tilsvarende andel blant de som ikke har handlet er 66 prosent

INNSIKT SOM BRINGER DEG VIDERE

Opinion AS
Vulkan 16
0178 OSLO
T: 21 300 400
E: post@opinion.no
www.opinion.no